

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
1.Mf.31.032/2023/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Felperesi jogi képviselő egyéni ügyvéd (Felperesi jogi képviselő címe által képviselt **Felperes** (Felperes címe) **felperesnek** az Alperesi jogi képviselő (Alperesi jogi képviselő címe, ügyintéző dr. Cselédi Zsolt) által képviselt **Alperes** (Alperes címe) **alperes** ellen, akinek érdekében a Balla és Kiss Ügyvédi Iroda (Alperesi beavatkozó jogi képviselő címe) által képviselt **Alperesi beavatkozó** (Alperesi beavatkozó címe) a perbe beavatkozott, kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 12.M.70.407/2021/36. sorszámú ítélete ellen a felperes által 37. számon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A Fővárosi Ítéltábla a közlekedési többletköltség tekintetében a pert megszünteti és ebben a részében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, a nem vagyoni kártérítés tekintetében megváltoztatja és annak összegét 500.000 (ötszázezer) forintra felemeli, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 400.000 (négyszázezer) forint és ÁFA másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás szerint a felperes 2006. február 1-től állt az alperes – alkalmazásában – rokkantnyugdíjasként részmunkaidős munkaviszonyban társasági tanácsadói munkakörben, mint adószakértő, gazdasági mérnök.

[2] A felperes 2008. szeptember 23. napján hivatalos kiküldetési feladatok teljesítése közben az alperes tulajdonát képező személygépkocsi utasaként város2ről Település1-re tartott, amikor a gépkocsiban balesetet szenvedett. A gépkocsit az alperes gazdasági igazgatója vezette. Az alperes a balesetet üzemi balesetnek ismerte el.

[3] A felperesnél a balesetet megelőzően magasvérnyomás, koszorúér-szűkület, idült ischaemiás szívbetegség, recurrens depresszió, légzéskimaradás, kóros elhízás, évtizedes, pontosan meg nem határozott mozgásszervi panaszok, nyaki, ágyéki porckorongsér, valamint scoliosis megbetegedések álltak fenn. Az Országos Orvosszakértői Intézet I. fokú Orvosi Bizottsága 2002.10.11. napján végzett vizsgálatkor 67%-os munkaképesség csökkenést állapított meg, egyúttal III. csoportba tartozó rokkantságot. 2007.10.04. napján végzett ismételt felülvizsgálat során, az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet továbbra is 67%-os munkaképesség csökkenést véleményezett, újabb felülvizsgálat elvégzését csak állapotváltozás esetén tartotta szükségesnek.

[4] A balesetet követően a Hivatal 2011. január 6. napján kelt, elsőfokú szakvéleményében, a felperes üzemi balesetből eredő egészségkárosodásának mértékét 25 %-ban határozta meg, mely során rögzítésre került, az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatására rehabilitáció nélkül nem alkalmas, azonban komplex rehabilitációja nem javasolt.

[5] A felperes a balesetével összefüggésben az alábbi sérüléseket szenvedte el:

- Közvetlen sérülések: agyrázkódás, könyökwúródás, mellkasfali, háti wúródás, medencewúródás, combizomzat részleges sérülése, comb wúródása.
- Következményes kórállapotok: decollemente, vérömleny, tályog kialakulása, combideg leszorításos károsodása, következményes combfej-elhalás, térdízületi elfajulás.

[6] A felperesnél a balesetből kifolyólag a baleset után az alábbi beavatkozások váltak szükségessé:

- 2008. október17. decollemente ellátása, lebocsátás, alagsövezés,
- 2008. november 28. bal comb külső oldalán tályog leszívása,
- 2009. május 28. tályog bemetszése, alagsövezés,
- 2009. november 18. jobb combból vérömleny eltávolítása,
- 2012. január 25. bal combból 5*8 cm-es terime eltávolítása,
- 2013. november 11. combideg-felszabadítás,
- 2015. október 29. bal oldali csípőprotézis-beültetés.

[7] A baleset mechanizmusból adódóan, a személygépkocsiban helyet foglaló sértettre ható tompa erőbehatás, súlyosbító tényezőként hathatott a bal csípő, továbbá a későbbiekben

protézis beültetését indokoló combfej elhalásának és csípő ízületi elfajulások elváltozásának rosszabbodásában.

[8] A felperes a baleset következményeként 2008. szeptember 23. napjától 2008. október 18. napjáig kórházi ellátásban részesült. A felperes kórházi ápolásra összesen 99 napig szorult. A felperes a balesetet követően, két éven keresztül (2008.09.23.-2010.09.22.) igazoltan baleseti táppénzellátásban részesült.

[9] A balesettel összefüggésben indokolt volt a Voltaren Dolo lágykapszula, XEFO filmtabletta, Flector 140 mg gyógyszeres tapasz, Milgamma, AlgoFlex, Zinnat, Augmentin készítmények alkalmazása.

[10] A felperes ténylegesen munkát végzett 2011. október 1-től 2011. december 29-ig, 2012. február 7-től július 8-ig, 2012. augusztus 1-től augusztus 14-ig, majd az alperes a munkaviszonyát 2012.09.28. napján megszüntette. Ezt megelőzően, a felperes foglalkozás egészségügyi vizsgálatokon vett részt, ahol 2012. május 31-én alkalmasnak, 2012. június 29-én ideiglenesen alkalmatlannak, majd 2012. augusztus 8-án alkalmasnak minősítették azzal, hogy óránként 10 perces mozgás, járkálás javasolt.

[11] A felperes 2016. január 30. napjától öregségi nyugdíjas

[12] A felperes és az alperes 2010. december 1. napján egyezségi megállapodást kötött, mely szerint a munkáltató megfizetett a munkavállalónak 3.988.037,- forintot, melyből 1.792.753,- forint jövedelempótló kártérítés, 269.284,- forint természetbeni juttatás, 1.926.000,- forint hat havi munkabér (átlagkereset) volt. Az egyezségi megállapodás 3. pontja szerint a felek megállapodtak, az egyezségi megállapodás alapján kifizetett összeg munkaviszony körében elmaradt jövedelemre vonatkozik. A munkavállaló a 2008. szeptember 23-i baleset miatt további és teljes kártérítési követelését a munkáltató kötelező felelősségbiztosítójával, az Alperesi beavatkozóval szemben érvényesíti. Munkavállaló az esetleges egyéb és teljes kártérítési követelését határozottan fenntartja a munkáltató felelősségbiztosítójával szemben, nem a munkáltatóval szemben. A megállapodás 6. pontjában a munkáltató kötelezettséget vállalt a keresőképes munkavállaló munkaszerződésben foglalt munkakörben és munkaidőben történő tovább foglalkoztatására. A megállapodás 9. pontja szerint a felek megállapodtak, hogy a rögzített összegek kifizetése és teljesítése, valamint a további pontokban foglaltak teljesülése esetén a munkavállaló a jövőben a munkáltatóval szemben a 2008. szeptember 23-án történt balesettel összefüggésben semmiféle további követelést nem érvényesít. A munkáltatót a biztosítóval szembeni peres eljáráshoz szükséges adatok, információk és nyilatkozatok megadásán kívül semmiféle további kötelezettség nem terheli.

[13] A felperes részére az alperesi beavatkozó, a személygépkocsi kötelező felelősségbiztosítója 200.000,- forint jogcím nélküli kártérítést fizetett meg 2009.05.12. napján. A felperes peres eljárást kezdeményezett a perbeli balesettel összefüggésben az Alperesi beavatkozóval szemben, melynek eredményeként a Fővárosi Ítéltábla 2018. szeptember 18. napján kelt Másodfokú ügyszám2/2017/12. számú ítéletével helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék Elsőfokú ügyszám1/2017/9. számú ítéletét, mely marasztalta jelen per beavatkozóját 5.052.064,- forint kártérítés és kamatai megfizetésében, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A bíróság a megítélt összegből 4.900.000,- forint összegben nem vagyoni kártérítés, 150.000,- forint összegben élelmezési többletköltség, gyógyszer és segédeszközök költsége címén kötelezte megfizetésre a biztosítót. Az alperesi beavatkozó a jogerős ítélet alapján 2018. november 26. napján megfizette felperesnek az 5.052.064, forintot és annak járulékait.

[14] A felperes közlekedési balesete során keletkezett sérüléseinek következményeként kialakult és azzal okozati összefüggésbe hozható egészségkárosodás mértéke 28%, ami 2. baleseti járadék fokozatba tartozik. A baleset során elszenvedett sérülések, az azzal összefüggésbe hozható maradványtünetek és panaszok összességében 1/3 arányt képviselnek a megállapítható össz-szervezeti egészségkárosodásból, míg a sorsszerű betegségek 2/3 részt az össz-szervezeti egészségkárosodásából.

[15] A 2010.12.01. napján aláírt megállapodást követően, a felperes állapotában kisfokú rosszabbodás következett be, melyet 2013.11.11. napján, majd 2015.10.29. napján műtéti beavatkozás követett. A rosszabbodás pontos mértéke az átmeneti időszakokban (műtét előtt, illetve utáni idő) nem határozható meg. A felperes a baleseti táppénz időtartama szerinti kettő év lejártától, valamint a perbeli baleset következményei miatt változatlanul 2. baleseti járadék fokozatba tartozik (28% Baleseti EK).

A korábbi eljárás

[16] A felperes 2011. szeptember 16. napján terjesztett elő keresetet a bíróságon kártérítés iránt az alperessel szemben. A felperes 2018. június 7. napján összefoglaló keresetmódosításában kérte az alperes kötelezését a következők megfizetésére:

- 2012. január hónapra, illetőleg 2012. október 1-től 2018. április 30-ig terjedő időre 26.444.631,- forint munkaviszonyból származó jövedelemkiesés, mely tartalmazta a természetbeni juttatás összegét,
- 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 518.014,- forint közlekedési többletköltség,
- 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 200.640,- forint parkolási többletköltség,
- 2008. április 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időre 4.134.000,- forint otthoni gondozás többletköltsége,
- 493.967,- forint kertgondozás többletköltsége,

- 624.504,- forint gyógyszer többletköltség,
- 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 36.288.743,- forint egyéb jogviszony miatt kiesett jövedelem,
- ugyanerre az időszakra 7.314.460,- forint gépkocsibérlet,
- 4.000.000,- forint automata váltós személygépkocsi-vásárlás miatti költség,
- 2018. május 1-től a jövőre nézve havi 849.926,- forint járadékigényt is előterjesztett, mely tartalmazta az elmaradt jövedelmet, természetbeni juttatást, az egyéb jogviszonyból elmaradt jövedelmet, a közlekedési, parkolási, otthoni gondozási, kertgondozási és gyógyszerköltséget, továbbá
- 5.500.000,- forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetését kérte.

[17] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[18] A kereset folytán eljáró elsőfokú bíróság, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 61.M.4217/2011/175. számú ítéletével 13.792.013,- forint munkaviszonyból származó jövedelemkiesés, 200.640,- forint parkolási többletköltség, 4.134.000,- forint otthoni gondozás többletköltsége, 493.967,- forint kertgondozási többletköltsége, 624.504,- forint gyógyszer többletköltség, 5.300.000,- forint nem vagyoni kártérítés és a fenti összegek kamatai, valamint 230.000,- forint lejárt járadék és 2018. október 1. napjától havi 46.000,- forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest, a keresetet ezt meghaladóan elutasította.

[19] Az alperes és a beavatkozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a Másodfokú ügyszám1/2018/20. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve fellebbezett részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban előterjesztett kérelem

[20] A megismételt eljárásban a felperes a kereseti kérelmét az alábbiak szerint változtatta meg:

- kereseti igényét felemelte 10.300.000,- forint nem vagyoni kártérítés és annak 2008.09.23. napjától a kifizetésig járó késedellel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybank alapkamattal megegyező mértékű kamata iránt, valamint 8.078.000,- forint automata váltós személygépkocsi vásárlás miatti költség megtérítése végett (F/26. sz. alatti számla csatolása),
- a járadékra vonatkozó igényét leszállította az ítélettől számítottan 524.916,- forint havi összegre, kérte a bíróság kötelezze alperest 2008.04.30. napjától 2.624.580,- forint lejárt

járadék megfizetésére, továbbá kérte, hogy rendelkezzen a bíróság a jövőre vonatkozó járadékának előzetesen végrehajthatóságáról,

- Az egyéb jogviszony miatt kiesett jövedelem iránti, továbbá gépkocsibérlet iránti kereseti igényétől elállt (5. sz. beadvány 17. oldal),
- a fentiekben túlmenően kérte a bíróságtól, hogy állapítsa meg, hogy az orvosi alkalmassági vizsgálatokra való kötelezés módja jogellenes, továbbá az orvosi vélemények szabálytalanságának fennállását.

[21] A felperes egyebekben igényét az alábbiakban fenntartotta:

- 2012. január hónapra, illetőleg 2012. október 1-től 2018. április 30-ig terjedő időre 26.444.631,- forint munkaviszonyból származó jövedelemkiesés jogcímén, mely tartalmazta a természetbeni juttatás összegét is,
- 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 518.014,- forint közlekedési többletköltség,
- 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 200.640,- forint parkolási többlet-költség,
- 2008. április 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időre 4.134.000,- forint otthoni gondozás többlet-költség,
- 493.967,- forint kertgondozás többletköltség,
- valamint 624.504,- forint gyógyszer többletköltség megfizetésére kérte kötelezni alperest.

[22] A jövőre vonatkozó járadék iránti igényét összesen 524.916,- forint havi összegre szállította le, mely az alábbiakat tartalmazta: 472.916,- forint elmaradt munkabér, 6.000,- forint üzemanyag többletköltség, 10.000,- forint gyógyszerköltség, 2.000,- forint parkolási költség, 4.000,- forint kertgondozás költsége, 30.000,- forint otthongondozás.

[23] Új hivatkozásként adta elő, hogy a munkaviszony megszüntetésére jogszerűtlenül került sor, valamint, hogy az egyezségi megállapodásban foglaltakat az alperes megszegte, továbbá foglalkoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Megsértette az egyenlő bánásmód kötelezettségét, amikor nyugdíjas munkavállalóként indokolás nélkül megszüntette a munkaviszonyát. Sérelmezte, hogy az alperes elmulasztotta a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatát. Öregségi nyugdíjasként is kérte az alperest az elmaradt jövedelem megtérítésére, kötelezni azzal, hogy bár 2016. január 30. napján betöltötte a 63. életévét, a jogszabály munkavégzését a versenyszférában nem korlátozza.

[24] A megállapodás kapcsán előadta, hogy az egyezségi megállapodás során a jogi képviselője összeférhetetlen magatartást tanúsított, mert hozzátartozója később az alperesnél helyezkedett el. Számfejtési hibára került sor, mert az alperes alapbért fizetett átlagkereset helyett. Hivatkozott arra, hogy az egyezségi megállapodást többször is megtámadta. Allította, hogy a megállapodás nem tartalmaz joglemondó nyilatkozatot, az egyébként is érvénytelen. Megtámadásra nincs is szükség, mert a munkáltató megszegte a megállapodásban foglaltakat.

Előadta, hogy a megállapodás időintervalluma csak 2008. szeptember 23-tól 2011. március 23-ig terjed, a megállapodás 9. pontjában foglaltak is ezen időszakra vonatkoznak, feltéve, hogy az alperes teljesíti a megállapodás összes pontjában foglaltakat. Előadta, hogy bízott abban, hogy keresőképesse válik és ennek tudatában írta alá a megállapodást, nem mondott le a jövőre vonatkozóan a kárigényéről, amennyiben a keresőképeségét nem nyeri vissza. A 25%-os mértékű baleseti egészségkárosodás nem volt ismert a megállapodás aláírásakor, mely tény rögzítésre is került.

[25] Hivatkozott arra, hogy eleget tett a kárenyhítési kötelezettségnek. A biztosító által kifizetett 200.000.- forint jogcím nélküli előleget a polgári peres eljárásban levonásba helyezte a megítélt nem vagyoni kár összegéből.

[26] Előadta, hogy az alperes felelőssége a teljes kárért fennáll figyelemmel a bírói gyakorlatra, munkáját ugyanis a korábbi egészségi állapotában maradéktalanul el tudta látni. Állította, hogy jelen perben egyetlen igazságügyi orvosszakértői vélemény vehető figyelembe, a Orvosszakértői társaságl által készített. Hivatkozott arra, hogy több szakértő nem vizsgálta meg személyesen. A megismételt eljárásban úgy nyilatkozott, hogy a polgári perben meghallgatott tanúk vallomását kéri értékelni, más személyek tanúkénti meghallgatását nem indítványozta. Az ETT által megállapított 28%-os baleseti egészségkárosodást kifejezetten elfogadta, de vitatta, hogy a szakértői testület az arány meghatározása során számszakilag helyesen járt volna el.

[27] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy a felek között létrejött megállapodás részletes és mindenre kiterjedő egyezségi tárgyalásokat követően született a felperes maradandó egészségkárosodásának tudatában, de annak pontos meghatározása hiányában. A megállapodásból kitűnik, hogy a felperes állapotának esetleges rosszabbodását is figyelembe véve kötötték meg a megállapodást. Körültekintően értékelték, hogy bizonytalan a keresőképtelenség megszűnésének várható időpontja, és nem zárult le a balesetből származó egészségkárosodásnak a felmérése sem. A felek többször személyesen egyeztettek, a megállapodás végleges joglemondást tartalmazott: abban teljes és végleges érvennyel további igény érvényesítését kizárták. A felperes a megállapodást nem támadta meg, a perben való megtámadás pedig nyilvánvalóan elkészt. A felperessel elszámolási vita alakult ki, de ez is alátámasztja, hogy a felperes a megállapodást érvényesnek és hatályosnak tekintette.

[28] A felperes már a baleset időpontját megelőzően rokkantnyugdíjas volt, aki számos sorsszerű megbetegedéssel küzdött. A keresetváltoztatás a gépkocsi megvásárlása és a közlekedési többletköltsége tekintetében sérti az anyagi jogerőhatást, mivel az a felek között jogerősen elbírált kérdés, azaz perakadály. A megállapítási kereseti kérelem nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 123. §-ában foglaltaknak, a felperesnek nincs sajátos jogvédelmi igénye, egyebekben az igény elévült. Vitatta, hogy jogsértően szüntette volna meg a munkaviszonyt, vagy hogy az egyenlő bánásmód követelményét megsértette volna. Előadta, hogy a nyugdíjkorhatárt követően a felperesnek fogalmilag nem lehet elmaradt jövedelem iránti igénye.

[29] A beavatkozó ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság döntése

[30] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 150.000.- forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után 2008. szeptember 23. napjától járó kamatok, valamint 210.000.- forint gyógyszer többletköltség és ezen összeg után 2020. május 1. napjától járó kamatok megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 2.000.000.- forint és ÁFA perköltség megfizetésére.

[31] A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság az elévülést vizsgálta először, figyelemmel az alperesi kifogásra a felperes keresetmódosítása során előterjesztett megállapodási petítum és az egyezségi megállapodás megtámadása tekintetében. Megállapította, hogy a felperes 2020. február 7. napján előterjesztett megállapításai keresetei elévültek, de egyébiránt a megállapítási kereset törvényben rögzített konjunktív feltételei sem állnak fenn.

[32] A felek közötti egyezségi megállapodás kapcsán rögzítette, hogy a felek közötti levelezés nem tekinthető az egyezség megtámadásának egyrészről azért, mert a felperes kifejezetten nem fogalmazott meg megtámadási nyilatkozatot, hanem csak arra hivatkozott, hogy „a megállapodásban a munkáltató által helytelenül megállapított átlagkereset szerepel”, továbbá előadta, hogy „a számszaki módosítással a szerződés minden pontját magára nézve továbbra is érvényesnek tartja”. Ebből következően a levelezés - tartalma szerint - a felperes azon szándékára utal, hogy fenn kívánta tartani a megállapodást. Megtámadásnak a felperes keresete sem tekinthető. Az egyezségi megállapodás megtámadására a felperes legelőször 2020. augusztus 19. napján érkezett beadványában hivatkozott. A felperes a megtámadás harminc napos határidejét is elmulasztotta. Hangsúlyozta, hogy a felperes az egyezségi megállapodás megkötésekor szakmailag hozzáértő személynek számított. A felperes szakmája meghatározóan kötődik az átlagkereset és alapbér közötti különbségek felismerésére, ezért az egyezségkötés tárgyalások során lehetősége lett volna igényét megfelelően érvényesíteni.

[33] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a megismételt eljárásban a másodfokú bíróság utasítása folytán az alperesnek kellett bizonyítania, hogy a felperes érvényesen lemondott a 2008. szeptember 23. napjától 2010. december 1. napjáig terjedő valamennyi kártérítési követeléséről. A felek előadása és Tanú tanúvallomása alapján megállapítható, hogy a felek között hónapokon át tartó egyeztetések, tárgyalások zajlottak, a felperes az egyeztetésben nem vitatottan személyesen is közreműködött, emellett jogi képviselővel járt el, észrevételeit, kérelmeit írásban és szóban is előterjesztette. A Elsőfokú ügyszám2/2020/15. számú

jegyzőkönyvben kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a megállapodást elfogadta, azt előnyösnek és életszerűnek tartotta.

[34] A tanúbizonyítás körében értékelte Tanú1 tanúvallomását, aki elmondta, hogy a felek közötti egyezségi megállapodás a felperes által küldött levéllel indult, melyben jelezte kártérítési igényét a balesettel kapcsolatban. Ezt egy tíz hónapos folyamat követte, többször személyesen is találkoztak, mely után a megállapodást a felek aláírták. A felperes végig részt vett a folyamatban, az összes személyes találkozáson jelen volt. Nem tapasztalt a felperes és jogi képviselője között ellentétet. Álláspontja szerint a felperes utánajárt a dolgoknak, leellenőrizte a számításokat, tisztában volt alperes céljával. Az alperes célja volt olyan egyezsége jutni, amely a felperes kártérítési igényét a balesettel összefüggésben a jövőre nézve lezárja. Az első személyes egyeztetésre 2010.06.20. napján került sor, mely során megbeszélték a különböző jogcímeket, összegeket. Később, a 2010.09.06. napján készült feljegyzésben a megállapodással kapcsán mindent rögzítettek. Az egyeztetések alatt arra jutottak, hogy havi alapbér lesz a számítás alapja, mely 321.000,- forint. Feltétele volt az egyezségkötésnek a joglemondó nyilatkozat rögzítése is. Ezt követően jutott az alperes tudomására a biztosítóval szemben indított polgári per, mely miatt kitértek arra is az egyeztetéskor, hogy a perben megnyert követelés a munkáltatóval kötött megállapodás összegéből levonásra kerül, illetve szükség szerint visszafizeti azt a felperes. 2010.10.28. napján is személyes találkozóra került sor, amikor összecszerűen levezetésre került valamennyi jogcím. Ekkor két új tételt kért a felperes rögzíteni, egyiket jutalom jogcímén, míg a másik tétel a hat havi személyi alapbérnek megfelelő munkabér megfizetése, melyet elfogadtak. Ezen időszakban a felperes egészségkárosodása miatti társadalombiztosítási eljárás, valamint az egészségi állapotának felülvizsgálata folyamatban volt. Előadta a fentiekben túlmenően, a megállapodás első jogcíme a jövedelempótló kártérítést tartalmazza, továbbá a táppénzt és a munkabér közötti különbséget foglalja magában. Hozzátette, a felperes megbízási szerződés alapján előadásokat tartott, melyek díja ezen jogcímek közé beszámításra került. A második jogcímén a jövedelempótló kártérítésben állapodtak meg, amely minimum 577.800,- forintban került rögzítésre, ezen összeg végül magasabb lett, pontosabban 730.000,- forint körüli. A harmadik jogcím a cafetéria juttatást tartalmazza, melyet a felperes kérésének megfelelően rendeztek. A negyedik pont tartalmazza a 6*321.000,- forint összeget, szintén felperesi kérés alapján teljesítettek, tekintettel arra, hogy a megállapodás megkötésekor előreláthatóan hat hónapig nem tudott munkába állni. Az átlagkereset feltüntetésére elírás miatt került sor, a kifizetés során alapbérrel kalkuláltak, ebben állapodtak meg, lehetséges, hogy egyszerűen rosszul használták a terminológiát. Kérdésre elmondta, nincs tudomása arról, az alperes munkavállalója lett volna a felperesi jogi képviselő hozzátartozója.

[35] Mindezek alapján megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az egyezségi megállapodás 9. pontjában rögzített joglemondás 2008. szeptember 23-tól 2010. december 1. napjáig valamennyi igény vonatkozásában érvényes volt. Rögzítette, hogy a joglemondás a 2010. december 1. napját követő kárigényekre nem terjed ki, a felperes kizárólag az egyezség megkötésekor számára ismert körülmények figyelembevételével köthette meg az egyezséget, mely az azt követő bekövetkező állapotrosszabbodásra nem terjed ki.

[36] Az elsőfokú bíróság a szakértői vélemények kapcsán rögzítette, hogy a felperes tévesen hivatkozott arra, hogy Szakértő6 igazságügyi szakértőt a kamara kizárta, mivel a bíróság által eszközölt megkeresés alapján azt lehetett megállapítani, hogy az ellene folyamatban lévő kamarai eljárás megszűnt, a szakértő kizárására nem került sor. A bíróság a megismételt eljárásban megkísérelte a szakértői vélemények és az egyéb perbeli szakértők együttes személyes meghallgatását, azonban annak sikertelensége folytán kirendelte az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületet. A szakértői testület feladatává tette a korábban beszerzett orvosszakértői vélemények közötti ellentmondások megválaszolását is. Az elsőfokú bíróság az így készült szakértői véleményt aggálytalannak találta.

[37] Az Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületet a Iktatószám2 számú szakértői véleményben a következő megállapításokra jutott: a felperes 2008.09.23. napján közlekedési baleset során többek között agyrázkódást és többszörös lágyrész zúzódást szenvedett. A baleset elszenvedésekor 67%-os munkaképesség csökkenés miatt, 2002.03.01. napjától kezdődően III. csoportú rokkant volt, mozgásszervi (többszörös gerincelváltozás), belgyógyászati (magasvérnyomás stb.) és pszichiátriai elváltozások (kevert szorongásos és depressziós zavar) miatt. A közlekedési baleset során kialakult combok zúzódásához társult vérömlenyek sebészi beavatkozást indokoltak. Ezt követően, a bal comb fájdalomossága és a járás nehezítettsége mögött, a bal comb ideg károsodása igazolódott. Műtéti beavatkozás követte 2013.11.11. napján, amely állapot javuláshoz vezetett. Hét évvel a baleset után, a korábban kimutatott csípőízületi elfajuláshoz a combfej elhalása csatlakozott, ennek okán protézis beültetésre került sor 2015.10.29. napján. 2016. óta a jobb térdízület elfajulás elváltozása panaszokat okoz, mely miatt javasolták térdprotézis beültetését.

[38] Rögzítésre került, hogy a felperes a szakértői bizottság tagjai által végzendő személyes vizsgálaton város2en egészségi állapotára hivatkozva megjelenni nem tudott, ezért a felperes jelenlegi állapotáról nyilatkozni nem lehetett. A felperes által csatolt orvosi dokumentációk alapján készítette el a bizottság a szakértői véleményét, mely során megállapította, az Országos Orvosszakértői Intézet I. fok Orvosi Bizottsága 2002.10.11. napján végzett vizsgálatkor magas vérnyomás betegség, a szívizom idült vérellátási zavara, szívtáji szorító fájdalom, a csigolyák nagyfokú elfajulás elváltozása, a nyaki és ágyéki porckorongok sérvesedése, gerincferdülés, gerincsavarodás, az agyalapi verőerek rendszer keringési zavara, elhízás, csökkent szénhidrátúró képesség és kevert szorongásos depressziós zavar miatt állapított meg 67%-os munkaképesség csökkenést, egyúttal III. csoportba tartozó rokkantságot. 2007.10.04. napján végzett ismételt felülvizsgálat során, az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet továbbra is 67%-os munkaképesség csökkenést véleményezett. Újabb felülvizsgálat elvégzését csak állapotváltozás esetén tartott szükségesnek. A perbeli baleset során elszenvedett zúzódásos sérülésekkel a beavatkozások közvetett okozati összefüggése elfogadható, nem zárható ki. A baleset elszenvedésekor a felperes a csont-váz rendszer számos elváltozásában szenvedett. Gerincferdülése, a csigolyák fejlődési rendellenessége serdülő korától ismert volt, a többszörös porckorong károsodás, a nyaki és ágyéki porckorongok sérvesedése, a csigolyák és a csípő ízületek elfajulás elváltozása a perbeli baleset idején fennálltak. A baleset mechanizmusból adódóan, a személygépkocsiban helyet foglaló sértettre ható tompa erőbehatás, súlyosbító tényezőként hathatott a bal csípő, továbbá a későbbiekben protézis beültetését indokoló combfej elhalásának és csípő ízületi elfajulás elváltozásának rosszabbodásában.

[39] A felperes sorsszerűen kialakult és régóta fennálló betegségeiből jelentős fokú fájdalomérzet és mozgás nehezítettsége áll fenn, melyek a perbeli balesettől függetlenül alakultak ki és rendszeres gyógyszereszedéssel, fájdalomcsillapítók használatával, fizioterápiás kezelésekkel hosszabb ideig egyensúlyban tarthatók, illetve az általuk okozott panaszok enyhíthetők. A sorsszerű elváltozások kialakulásának pontos kezdete nem határozható meg. A baleset következményeként elfogadható panaszokat az elszenvedett lágyrész műtétek utáni hegesedés és a bal combideg károsodása okozta zsibbadás, időnkénti combfájdalom és a bal comb izomsorvadással miatti csökkent alsóvégtagi terhelhetőség okozza. A csípőízületi elfajulás mellett kialakult baloldali combfejelhalás, valamint a jobb könyök és a jobb térdízület elfajulások elváltozásának fokozódása, a sérült végtag kímélete miatti jobb térdre ható túlterhelés következtében a perbeli baleset okozta állapot hosszabbító hatása nem zárható ki.

[40] Rögzítette, a felperes ekkor 69 éves, egészségi állapota egyrészt a 2007-ben megállapított és az akkor véleményezett betegségeinek jellegéből, másrészt az azóta eltelt idő alatt fokozódott mozgásszervi elváltozásokból és a balesettel összefüggésbe hozható maradvány tünetekből tevődik össze. A felperes orvosi iratainak a 7/2012. (11.14.) NEFMI rendelettel (továbbiakban: NEFMI rendelet) történő egybevetésével, az 1. sz. melléklete és a kombinált táblázat vizsgálatával az alábbi elváltozások és tartozó egészségkárosodások állapíthatók meg:

- mozgásszervi károsodás 44%,
- idegrendszeri károsodások 14%,
- szív és érrendszeri károsodás 23%,
- tápláltsági zavarai 1-2%,
- ebből következően felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 63%, egészségi állapota 37%.

[41] A felperes közlekedési balesete során keletkezett sérüléseinek következményeként kialakult és azzal okozati összefüggésbe hozható egészségkárosodás mértékét 28%-ban állapította meg, ami 2. baleseti járadék fokozatba tartozik. A baleseti károsodásának értékelésekor 2011.01.06-án, a 2008-tól használatos Juhász F. szerkesztette „Irányelvek a funkciók képesség, a fogyatékoság és a megváltozott munkaképesség véleményezéséhez” c. elvek kerültek alkalmazásra. Ezen vizsgálat a rokkantsági nyugdíj megállapításához történt és az üzemi balesettel összefüggésben, a baleseti össz-szervezeti egészségkárosodást 25%-ra értékelték. A 2012-ben hatályba lépett NEFMI rendelet a korábbi irányelveket pontosította, melynek alkalmazása a szakértői értékelés során kötelező érvényű, ennek okán megállapították, hogy a felperes üzemi baleseti egészségkárosodása 2020. májusától kezdődően 28%, 2. baleseti járadékfokozatba tartozó, egyúttal elfogadva térdízületi elfajulás súlyosbodását.

[42] Megállapította továbbá, hogy rokkantsága túlnyomórészt nem üzemi baleseti eredetű. E körben rögzítésre került, a felperes állapotában jelentősebb javulás nem várható, kivéve egy sikeres térdprotézis műtét következtében. A baleset során elszenvedett sérülések, az azzal összefüggésbe hozható maradványtünetek és panaszok összességében 1/3 arányt képviselnek

a megállapítható össz-szervezeti egészségkárosodásból, míg a sorsszerű betegségek 2/3 részt az össz-szervezeti egészségkárosodásából. Nem zárható ki a sorsszerűen kialakult betegségeinek súlyosbodása a balesetet közreható szerepe folytán. Nem lehet különválasztani felperes sorsszerű betegségeit és a balesetet követően bekövetkező betegségeit. A betegségei súlyosbodását pontos arányban meghatározni nem lehet. Megállapította, hogy a baleseti egészségkárosodás 1/3 (baleseti egészségkárosodás) - 2/3 (sorsszerű betegségek) arányban oszlik meg.

[43] A felperes által megjelölt fájdalomcsillapító gyógyszerek (Contramal, Xefo, Roticox, Diclofenac, Flector, Voltaren) és az idegi fájdalmakra ható tablettás készítmények (Magnézium, Milgamma) használata indokoltan elfogadható. Ezen szerek mind a perbeli balesettel összefüggően, mind a sorsszerű gerinc és ízületi betegségek miatti panaszok megszüntetésére vagy enyhítésére alkalmasak, így a hivatkozott gyógyszerek használatának indokoltságát a korelváltozás eredetétől függően szétválasztani nem lehet.

[44] A rendelkezésre álló orvosi leleteket, valamint az ügyben keletkezett orvosszakértői véleményeket áttanulmányozva rögzítette, Szakértő⁵ Pál és Szakértő⁸ igazságügyi orvosszakértők szakvéleményében írtakkal ért egyet, mely szerint az okozati összefüggés a perbeli baleset és a deréktáji fájdalom között nem állapítható meg. Indoklásként került rögzítésre, a felperesnek nem igazolható a perbeli baleset során olyan gerincsérülés létrejötte, ami az állandó fájdalom és a közlekedési baleset közötti ok-okozati összefüggést alátámasztaná. Utalt a 2009.05.22. napján Szakértő⁹ igazságügyi ideg és elmegyógyász szakértő által végzett személyes vizsgálatra is, mely során felperes említette 1996-ban sport balesetkor elszenvedett medencetörését, mely a fájdalomérzet fenntartásához az ismert sorsszerű elváltozások mellett hozzájárulhat.

[45] A 2010.12.01. napján aláírt megállapodást követően, a felperes állapotában kismértékű rosszabbodás következett be, melyet 2013.11.11. napján, majd 2015.10.29. napján műtéti beavatkozás követett. A rosszabbodás pontos mértéke az átmeneti időszakokban (műtét előtt, illetve utáni idő) nem határozható meg. A felperes a baleseti táppénz időtartama szerinti kettő év lejártától, valamint a perbeli baleset következményei miatt változatlanul 2. baleseti járadék fokozatba tartozik (28% baleseti EK).

[46] Az elsőfokú bíróság a felperes terhére értékelte, hogy a szakértői testület a felperes jelenlegi egészségi állapotát nem tudta megállapítani, figyelemmel arra, hogy a jóhiszemű pervitel és az együttműködés kötelezettségén túl a felperes érdekében állt a személyes vizsgálaton történő megjelenés. Rögzítette azt is az elsőfokú bíróság, hogy a felperes 3%-os balesetből eredő egészségkárosodás romlásának megállapítását az elsőfokú bíróság elfogadta. Így a polgári bíróság eljárása során megállapított felperesi baleseti egészségkárosodás 25%-os mértékéhez képest jelenlegi állapota 3%-os mértékű rosszabbodást mutat, de kiemelte, hogy mind a 25, mind a 28%-os egészségkárosodás a 2. baleseti járadék fokozatba tartozik. A szakértői vélemény alapján továbbá megállapítható, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása túlnyomórészt nem a balesetből eredően áll fenn, összességében 1/3 arányban a balesetből eredő, míg 2/3 arányban a sorsszerű betegségből eredő

egészségkárosodás. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az arányos mérték meghatározására azért került sor, mivel a felperes sorsszerű és balesetből eredő betegségeit konkrétan különválasztani nem lehetett. A felperes állapotában jelentős változás nem volt várható, ugyanakkor a munkáltatóval kötött egyezségi megállapodást követő állapotrosszabbodás kis fokban határozható meg.

[47] Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság megkísérelte a felperes személyes meghallgatását, arra több alkalommal idézte, azonban a felperes a tárgyalásokon többszöri idézés ellenére személyesen nem jelent meg, igazolási kérelmében egészségügyi állapotra hivatkozott, melyhez csatolt orvosi iratokat. Az elsőfokú bíróság a felperes meg nem jelenése okán a személyes meghallgatása hiányában az egyéb peradatokat és a felperes korábbi személyes meghallgatását tudta értékelni. Kiemelte, hogy a felperes a szakértői vizsgálaton is hasonló okból nem jelent meg, melynek következtében a szakértői vélemény a rendelkezésre álló iratok alapján készült el. Megjegyezte, hogy a távolmaradás kimentésére nem alkalmas az a háziorvos által kiállított irat, mely kizárólag csak a felperes által előadottakat rögzíti, de igazolást arra vonatkozóan nem tartalmaz, hogy a felperes betegsége okán nem tudott megjelenni. A felperes az ügyben tartott utolsó tárgyaláson ugyan megjelent, de meghallgatásának ekkor már – a szakértői intézet kirendelése, a tanúk meghallgatása után – jelentősége nem volt.

[48] A munkaviszonyból származó jövedelemveszteség miatti kár tekintetében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesnek a 2012-2015. március 1. napjáig munkaviszonyból származó jövedelemveszteség miatti kár jogcímen előterjesztett követelése ítélt dolognak minősül a polgári perben hozott ítélet folytán, emellett rögzítette, hogy a felperes 2016. január 30. napjától öregségi nyugdíjas, így ezen időszaktól a kártérítési igénye nem alapos. A 2015. március 1-től 2016. január 30. közötti időszak vonatkozásában pedig megállapította, hogy az alperes 2012. augusztus 14. napján kelt felmondással 2012. szeptember 28. napjával szüntette meg a felperes munkaviszonyát, a felperes keresetet a munkaviszony jogellenes megszüntetése iránt határidőben nem érvényesített, jelen perben erre hivatkozással terjesztette elő kárigényét.

[49] A parkolási költség tekintetében megállapította, hogy a polgári perrel egymást fedő időszak tekintetében a felperes kereseti kérelme ítélt dolognak minősül, míg a közlekedési többletköltség tekintetében megállapította, hogy a korábbi elsőfokú ítélet azt jogerősen elutasította. Az otthongondozás többletköltsége tekintetében rögzítette, hogy a polgári perben hozott ítéletre tekintettel az ítélt dolognak minősül.

[50] A kertgondozás költsége tekintetében megállapította, hogy a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a baleset bekövetkeztében a kertgondozás végzésére nem volt képes. E körben bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, tényállítása így bizonyítatlan maradt. Nem került sor határozottan annak igazolására, hogy a felperes a balesetből eredő egészségkárosodása folytán segítségre szorul a kerti munkálatok elvégzésére.

[51] Az automata váltós személygépjármű vásárlásával kapcsolatos költség tekintetében rögzítette, hogy a felperes a 4.000.000.- forintos követelését 8.078.000.- forintra felemelte, de az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett részében ez a kereseti kérelem elutasításra került, ezért ezen követelés nem érvényesíthető. A gyógyszer többletköltség tekintetében megállapította, hogy a felperes 624.504.- forintot érvényesített, a polgári bíróság 2008. szeptember 23. -2009. január 31. közötti időszakban 100.000.- forint összegben találta alaposnak a felperes kárigényét, e tekintetben a kereset részben alapos, méghozzá a természetes kórokú és balesetből eredő betegségei arányában, így 1/3 részben alapos az igény.

[52] A nem vagyoni kártérítés tekintetében rögzítette, hogy a polgári bíróság ítéletében 25%-os balesetből eredő egészségkárosodásra ítélte meg nem vagyoni kártérítést. A felperes nem jelent meg a szakértői testület személyes vizsgálatán, emiatt a bíróságnak csupán a szakvéleményben figyelembe vett időpont állt rendelkezésre, így azt tekintette a felperes állapotrosszabbodásának kezdő időpontjaként, mely 2020. májusától állapítható meg. A bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor ismét figyelembe vette a természetes kórokú és baleseti eredetű egészségkárosodás arányát és így határozta meg, figyelemmel a 3%-os baleseti egészségkárosodásra a 150.000.- forint nem vagyoni kártérítést.

[53] A baleseti járadék tekintetében rögzítette, hogy a felperes 2016. január 30. napjától öregségi nyugdíjas, így ezen jogcímen sem 2018. május 1. napjától, sem későbbi időponttól a bíróság járadékot nem ítélhet. A közlekedési, parkolási, gondozási, valamint kertgondozási költség jogcíme vonatkozásában a járadék igény szintén alaptalan, a gyógyszerköltség vonatkozásában pedig a járadékigény azért alaptalan, mert a felperes e körben nem tudta bizonyítani annak jogvesztő határidőben történő érvényesítését.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[54] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereseti kérelemnek való helytadást, másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozat hozatalára.

[55] Hivatkozásképpen előadta, hogy az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglaltakat nem tartotta be: nem tett eleget a felperes által indítványozott bizonyítás lefolytatására vonatkozó kötelezettségének, emiatt iratellenesen határozta meg a tényállást. Az otthongondozás, a kertgondozás és a nem vagyoni kártérítés körében az elsőfokú bíróság a felperes indítványának nem tett eleget és a polgári perből sem vette át a megtett tanúvallomásokat, annak ellenére sem, hogy azon ítélet alapján levonásokat és beszámításokat eszközölt. Ezen túl a balesetből eredő folyamatos keresőképtelenség kapcsán sem került lefolytatásra a bizonyítás, holott a felperes erre nézve okirati bizonyítékokat csatolt. A felperes legutóbb az ETT szakértői vizsgálatához küldte meg valamennyi 1 üzemi baleseti kóddal ellátott keresőképtelenségéről szóló igazolását és a

szakértőknek feltenni indítványozott kérdéseit a keresőképtelenségével kapcsolatban. E felperesi indítványnak azonban az eljáró bíróság nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdése ellenére az indokolásában nem utalt azokra az okokra, amely alapján a tanúbizonyítást és a bizonyításra tett indítványt mellőzte. Az elsőfokú bíróság nem folytatta le a foglalkozás-egészségügyi szakértői vizsgálatot arra, hogy a felperes a munkakör betöltésére alkalmatlan, a felperes erre vonatkozó indítványait, beadványait az ítélet 58. bekezdésében tételesen felsorolja, de elkésztésre hivatkozással nem értékelte ezeket a hivatkozásokat. A BH2005.259 és az EBH2000.358. számú döntést a kereset benyújtásakor vizsgálni kellett volna. A törvényszék annak ellenére nem vizsgálta ezt, hogy a másodfokú bíróság végzésében a 8. oldal utolsó bekezdésében a tényállás kiegészítésére hívta fel. A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megszegte a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatra vonatkozó kötelezettségét, kérte továbbá ennek értékelését, mely a kártérítés megítélése szempontjából elengedhetetlen.

A megállapított tényállás körében tett észrevételek

[56] A tényállás körében észrevételezte, hogy az eljáró bíróság nem nevezte meg, hogy kiket tekint feleknek, milyen számú és dátumú szakértői bizonyítást vett figyelembe az ítélet megalkotásához. Nem rögzítette, hogy pontosan kik voltak a tanúk és mikor hallgatták meg őket, így a tényállás elfogadhatatlan. A tényállásból kimaradt, hogy a gépkocsit vezető gazdasági igazgatót büntetőeljárásban elítélték a baleset okozása miatt.

[57] Észrevételezte, hogy a baleset pontos, jogszerű meghatározása a kártérítés szempontjából kiemelt jelentőségű. Az alperes először üzemi balesetnek, majd munkabalesetnek ismerte el a balesetet. Nem felel meg a tényeknek azon megállapítás, hogy a felperes a baleset következményeként 2008. szeptember 23. napjától 2008. október 18. napjáig kórházi ellátásban részesült. Ez iratellenes, a kirendelt igazságügyi orvosszakértői megállapítással is ellentétes, a Orvosszakértői társaság1 igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint ugyanis a felperes kórházi ápolása 99 napig szorult, jelenleg sem képes a teljes önellátásra, így otthoni gondozásra, segítségre jelenleg is szorul.

[58] Az ítélet 16. és 17. bekezdéséhez kapcsolódóan rögzítette, hogy a felperes ideiglenes lakóhelye város2en 2020. április 23-án megszűnt, erről a felperes nyilatkozott, valamint arról is, hogy a város2i lakást az őt segítő unokáinak ajándékozta, annak honoráriumaként, amit megsegítésére fordítottak. Ez is a felperes balesetből eredő kára. Nem állapítható meg, hogy mi alapján került megállapításra, hogy a több évi fizetett szabadsággal mi történt. A felperes a keresőképtelen időszak alatt felgyűlt több évi szabadságát vette ki és arra az időre a tényleges munkavégzést bizonyítás nélkül rögzítette tényként az eljáró bíróság.

A szakértői bizonyítás

[59] Emellett a szakértők együttes meghallgatása annak ellenére is elmaradt, hogy a másodfokú bíróság kifejezetten előírta a Pp. 183. § (2) bekezdése szerint annak megkísérlését, hogy az ellentmondások tisztázásra kerüljenek. Ez lett volna a megfelelő módja a szakértői vélemények között vélelmezett ellentmondás tisztázásának. A bíróság szakértői testületet akkor rendelhet ki, ha a perben felmerülő szakkérdés a Pp. 182. § alapján két egymástól független szakvélemény előterjesztése után a kirendelt szakértők személyes meghallgatása során sem tisztázható. A szakértői testület azonban nem kötelezhető korábbi szakvélemények véleményezésére, szakvéleménye a szakértő véleményével esik egy tekintet alá. A szakértők együttes meghallgatása legalább az igazolt baleseti keresőképtelenség miatt elengedhetetlen lett volna. Az elsőfokú bíróság a felperes kérdéseit nem továbbította az ETT-nek és nem tette lehetővé a felperesi észrevételek miatti pontosítást sem. Emellett tévesen közlekedési balesetként tüntette fel a felperes balesetét. A téves értelmezés folytán az össz egészségkárosodás és baleseti károsodás súlyosan téves számításán alapul a megállapított arány.

[60] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság továbbra sem foglalt állást abban, a közokirat hamisítás miatt kizárni kért Szakértő2 szakértői véleményét valóban ki kell-e rekeszteni a bizonyítékok közül. A szakértő éppen a felperes jelen perben adott szakértői véleménye összeállításakor követett el közokirat-hamisítást: a felperes tényekkel ellentétes vizsgálatát rögzítette, holott a felperes ezen a napon nem járt városban. A vizsgálatot az OEP-el finanszírozta. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy „a felperes tévesen hivatkozott arra, hogy Szakértő6 igazságügyi szakértőt a kamara kizárta, mivel a bíróság által eszközölt megkeresés alapján azt lehetett megállapítani, hogy az ellene folyamatban lévő kamarai eljárás megszűnt, a szakértő kizárására tehát nem került sor”. A másodfokú bíróság végzésében foglaltak szerint nem történt meg annak vizsgálata, hogy bűncselekmény vagy egyéb jogszabálysértés alapján ki kell-e rekeszteni a szakértői véleményt a bizonyítékok közül. A felperes hivatkozott a bizonyítékként csatolt igazságügyi szakértői kamarai levélre.

[61] Elmulasztotta közölni az elsőfokú bíróság, hogy a peres eljárás során mely orvosszakértői vélemények alapján hozta meg a döntését, általánosságban hivatkozik az orvosszakértői vizsgálatra, forrásmegjelölés nélkül, ami jogszabályellenes és ezért elfogadhatatlan. Nincs indoklás az elsőfokú ítéletben arra nézve, hogy a Orvosszakértői társaság1 féle kirendelt igazságügyi orvosszakértői szakvéleményt miért nem vette figyelembe az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére. Az elsőfokú bíróság azt is elmulasztotta közölni, hogy a felperest nem vizsgáló orvosi véleményeket miért helyezte előtérbe, miközben a felperes személyes vizsgálata a felperes mozgáskorlátozottsága és az ETT kései értesítése miatt lehetetlenné vált.

[62] Ezen túl a másodfokú bíróság sehol nem írta elő a felperes testi vizsgálatának kötelezettségét. Az eljáró bíróság a kirendelő végzésben a felperes személyes vizsgálatának szükségességét az orvosszakértőkre bízta, mert az tartalmazta, hogy amennyiben a szakértő szükségesnek tartja, a felperes személyes vizsgálata alapján folytassa le a vizsgálatot. Ennek ellenére azonban a felperes terhére értékelte az ítélet 150. bekezdésében a jelenlegi egészségi állapotának megállapíthatatlanságát. Ez azonban elfogadhatatlan. Az orvosszakértő sem kötelezte a felperest a megjelenésre, az idézésben az szerepelt, hogy amennyiben a vizsgálaton megjelenni nem tud, úgy kéri a szíves visszajelzését és az újabb leletek

eljuttatását. Mindezek alapján azt lehet megállapítani, hogy az eljáró bíróság nem rendelte el kötelező jelleggel a felperes személyes vizsgálatát, annak eldöntését a szakértőkre bízta. A szakértői testület pedig a felperesre bízta, hogy meg tud-e jelenni a lakóhelyétől 220 km-re megjelent vizsgálaton. Előadta, hogy a felperes perbeli balesetéből eredően 15 alkalommal készítettek orvosszakértői véleményt, melyből 10 alkalommal a szakértői bizottságok személyes testi vizsgálat alapján alkottak véleményt. Az eljáró bíróság ugyanakkor ítéletét a személyes vizsgálatot nem végző Szakértő8 és Szakértő2 véleményeit szembeállítva a személyes vizsgálatot végző szakértők véleményével a felperes terhére értékelte, hogy ezt követően a 16. orvosszakértői vizsgálaton perbeli egészségi állapota miatt megjelenni nem tudott, a perbeli balesetet követő 14 évvel.

[63] Az elsőfokú bíróság a felperes természetes kórokú megbetegedéseit a 2007. októberében készült OORSZI elsőfokú szakvélemény alapján maradéktalanul elfogadta bizonyítékként, abból azonban sokkal súlyosabb megbetegedésekre következtetett a szakvéleményben rögzítetteknél annak ellenére, hogy a felperes abban az állapotában keresőtevékenységet folytatott és alkalmas volt a munkavégzésre. Az elsőfokú bíróság az OORSZI, Hivatal szakértői bizottságok, OEP szakellenőrzési szakértői véleményét figyelmen kívül hagyta. Előadta, hogy többször úgy maradt el a tárgyalás, hogy csak a tárgyalást megelőző este kapott róla értesítést. A felperes továbbá csatolta a szakértői testülettel folytatott levelezését, amiben kérte, hogy személyes testi vizsgálatát lakóhelyéhez közel, 20-30 km-en belül tegyék lehetővé, mert az egészségi állapota miatt nem tud kétszer öt órát autóban ülni akkor sem, ha valaki gépkocsival viszi és hozza. Kérte továbbá, hogy amennyiben lehetővé teszik, akkor tíz nappal korábban értesítsék, hogy a gyermeke a szabadságát meg tudja oldani a munkahelyén. Az ETT négy nappal korábban, 2022. május 2-án e-mail-ben értesítette a felperest a szakértői vizsgálat időpontjáról és helyéről, majd hivatalos értesítés csak május 6-án, a vizsgálat időpontját követően kapta meg. A felperes az e-mail-es felhívásra valamennyi orvosi dokumentációját és keresőképtelen igazolását eljuttatta az orvosszakértőnek.

[64] Az elsőfokú bíróság számszakilag súlyosan tévesen határozta meg a felperes össz-szervezeti egészségkárosodásában megállapított baleseti eredetű maradandóság arányát a felperes írásos észrevétele ellenére. Az 1/3 arány nem megfelelő figyelemmel arra, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 63%, míg a baleseti eredetű egészségkárosodásának mértéke 28%, ez helyesen 44,444%-ot jelent. Egyébként is elfogadhatatlan az arányosítás, mert a felperes a természetes kórokú megbetegedésével részmunkaidőben, de kereső tevékenységet tudott végezni. Kárigénye a részmunkaidőben elért keresetére és elveszített jövedelmére vonatkozik. Megfelelően alkalmazandó ezért az EBH2008.1801 számú döntés, amely szerint amennyiben aggálytalanul nem állapítható meg, hogy a balesetkor keresetvesztéseget, munkaképesség-csökkenést nem okozó sorsszerű megbetegedés a későbbiekben okozott volna-e és mikor munkaképesség-csökkenést, a munkáltató teljes kártérítési felelősségebe a baleset által aktivizált sorsszerű megbetegedés beletartozik. A felperes indítványozta, hogy az eljáró bíróság javíttassa ki a számszaki hibát a Tudományos Tanáccsal, vagy pedig azt korrigálja, de ez elmaradt.

[65] Ezen túl az elsőfokú bíróság elmulasztotta a felperes munkabalesetből eredő keresőképtelenségének bizonyítását. A felperes által az ETT szakértőihez intézett kérdéseit

nem továbbította a szakértők részére, mely a BH1988.198 számú döntés szerint lényeges eljárási szabálysértés. A Tudományos Tanács által meghatározott 28%-os mértékű baleseti maradandó károsodás a felperes keresőképességének teljes megszűnését idézte elő, az elsőfokú bíróság azonban tévesen a bizonyított teljes baleseti keresőképtelenség kérdésével nem foglalkozott.

A személyes meghallgatás elmaradása

[66] A személyes meghallgatás körében előadta, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban a felperes személyes meghallgatása elkezdődött, de befejezésére nem került sor, azt a Covid és a felperes mozgáskorlátozottsága akadályozta. A 2022. szeptember 27-i tárgyalásra sem a felperes, sem jogi képviselője nem kapott idézést, azt az eljáró bíróság távollétükben szabályszerű idézés nélkül megtartotta, bár a jegyzőkönyv utóbb kijavítással orvoslásra került. A 2022. november 22-i tárgyaláson a felperes megjelent, személyes meghallgatását kérte, azonban az eljáró bíró erre nem adott lehetőséget. A felperes egészségi állapota miatt nem tudott megjelenni a tárgyaláson, de valamennyi alkalommal orvosi igazolást küldött. Az eljáró bíróság az orvosi igazolásokat felülbírált.

Az egyezségi megállapodás

[67] Nem folytatta le a bizonyítást az elsőfokú bíróság arra vonatkozóan sem, hogy a felperes 2008. szeptember 23. és 2010. december 1-ig valamennyi kártérítési követeléséről lemondott volna.

[68] A felperes 2011. szeptember 16-án nyújtotta be keresetét a munkaügyi bíróságra, ezért az elévülési időt nem mulasztotta el. A munkajogi követelés három éven belül évül el, ezért a kereset benyújtásakor semmiképpen nem évülhetett el a megállapodásban foglaltak alperes általi betartásának követelése. A megállapodás be nem tartása megtámadás nélkül is érvénytelenné teszi a megállapodást.

[69] Az elsőfokú bíróság jogellenesen tanúként hallgatta meg az alperes szerződést előkészítő igazgatóját, aki később az alperes vezérigazgatójaként, képviselőjeként vett részt a peres eljárásban. Ebből kifolyólag tőle aggálytalan, elfogulatlan vallomás nem várható, a nyilatkozat kizárólag féli nyilatkozatként fogadható el. A felperes meghallgatása ugyan elkezdődött, de annak befejezésére az eljárás folyamán nem került sor. Mivel a felperes meghallgatása nem fejeződött be, ezért a két fél szembesítése sem történt meg. Más, tanúként figyelembe vehető személyt az elsőfokú bíróság az egyezés kapcsán nem hallgatott meg, így a tanúbizonyítás az alperes részéről nem valósult meg. Tanúként a felperes távollétében meghallgatott Tanú2 nem vett részt a megállapodás előkészítésében, annak körülményeiről nyilatkozni nem tudott, kizárólag a kifizetett összegek teljesülését bizonyította. Nem nyilatkoztatta viszont az eljáró bíróság az átlagkereset és a kifizetett bruttó bér közötti

eltérésről, ami a megállapodás érvénytelenségét eredményezte. Balogh Ákos nyilatkozata, mely szerint az átlagkereset feltüntetésére elírás miatt került sor, és rosszul használták a terminológiát, egyszerűen elfogadhatatlan. A megállapodást hónapokon keresztül készítették elő, jogi képviselővel jártak el. Az elsőfokú bíróság elfogult, amikor elfogadja azt az alperesi álláspontot, hogy annak ellenére, hogy a megállapodást szakemberek fogalmazták meg, az átlagkereset igazából csak alapbért jelentett, míg a felperes terhére értékelte, hogy a felperes az egyezségi megállapodás megkötésekor szakmailag hozzáértő személynek számított. Megítélése szerint ugyancsak szakmailag hozzáértőnek számított a két jogvégzett ember, dr. Balogh Ákos jogtanácsos és Név1 ügyvéd, akik fizetett jogvégzett szakemberként vettek részt a megállapodás előkészítésében és hosszú hónapokig egyeztettek.

[70] Az eljáró bíróság az átlagkereset kimutatást nem kérte be az alperestől. A megállapodás szerint átlagkeresetet kellett volna fizetni, azonban az alperes a bruttó alapbéré alapján fizetett és nem teljesítette az Mt. szerinti átlagkereset kifizetését, amiről a megállapodás szólt.

[71] Miután a megállapodásban nincs megjelölve sem a kertgondozás, sem az otthoni gondozás, sem a háztartási kisegítés, közlekedés, parkolás, gépkocsi bérlet, gyógyszerköltség, nem vagyoni kártérítés, perköltség, honnan lehet megállapítani és milyen indokkal, hogy a joglemondás 2008. szeptember 23-tól 2010. december 1. napjáig érvényesített valamennyi igény vonatkozásában érvényes volt. Miután a bizonyítás elmaradt a megállapodás vonatkozásában, így az alperesi bizonyítási kötelezettség nem teljesült, a bizonyítás sikertelensége a régi Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az alperes terhére esik. Mivel a biztosító egyetemlegesen felel az alperessel, így értelmezhetetlen az a hivatkozás is, hogy a biztosítóval szemben érvényesítheti a felperes igényét. A felperes és Név1 ügyvéd úr közötti érdekellentétre nézve okirati bizonyítékot is csatolt az ügyvéd összeférhetetlen magatartására.

A polgári per értékelése

[72] A másodfokú bíróság a biztosító elleni pert iratainak beszerzését nem a jelen eljárás munkajogi megítélésének szempontjából rendelte el, hanem kizárólag a káronszerzés tilalma miatt kifizetett jogcímek szerinti pontos összevetése miatt. Az eljáró bíróság tévesen a polgári eljárást átemelte jelen eljárásba annak ellenére, hogy az más körülmények, más időintervallum és más bizonyítottság alapján született.

[73] Előadta, hogy a biztosítóval szembeni perben született ítélet nem az Mt. és annak eljárási szabályai alapján született, abban figyelmen kívül hagyták a munkabaleset tényét, az eseményt közlekedési balesetként kezelték. Utalt a BH2001.26. számú eseti döntésre, mely szerint a károsult a kártérítési igényét a biztosítási keretek között jogosult közvetlenül a biztosítóval szemben érvényesíteni, ez azonban nem zárja ki, hogy követelését – ha az munkaviszonyból ered – a biztosító által már kifizetett összeg beszámításával a Munka Törvénykönyvének a munkáltató kártérítési felelősségre vonatkozó szabálya alapján a

munkáltatóval szemben is érvényesítse (Mt. 174. § (1) bekezdés, 58/1991. (IV. 13.) kormányrendelet 7. § (1) bekezdés). Nem eshet a felperes kárára az a tény, hogy a két peres eljárás egyidejűleg zajlott, már csak azért sem, mert a felperes kérte a polgári per felfüggesztését, illetve az eljáró bíróság a két eljárás összevonásáról sem intézkedett. Ezzel sérült az 58/1991. (IV. 13.) kormányrendelet előírása. A biztosítóval szembeni perre is a munkaügyi bíróság rendelkezett volna hatáskörrel, figyelemmel az 1995.435. számú eseti döntésre. A polgári peres eljárást az Mt. szabályai szerint kellett volna lefolytatni, a peres eljárások összevonására sem történtek intézkedések, egyik perből a másikba kértek át iratokat, holott a felperes egyértelműen rögzítette, hogy ugyanazon balesetről eredő egyszeres, de teljes kárigénye van, mindegy, hogy melyik fél fizeti, de egyszeresen a teljes kárának megtérítésére igényt tart.

[74] Sérelmezte, hogy az eljáró bíróság a biztosító által megfizetett 5.052.064.- forint kártérítést a felperes kárigényének minden egyes jogcíménél külön-külön is levonásba helyezte. Súlyos jogsértést követett el ezzel az elsőfokú bíróság, hiszen kizárólag egyszer és kizárólag jogcím azonosság esetén helyezhette volna levonásba az összeget.

Jogcímenkénti érvelés

[75] Nem folytatta le a bizonyítást az elsőfokú bíróság a gyógyszerköltség vonatkozásában annak ellenére sem, hogy erre a másodfokú bíróság végzésében utasította. A biztosítóval szembeni perben kizárólag 2009. január 30-ig vették figyelembe a számlákkal igazolt gyógyszerköltséget 100.000.- forint összegben. A felperes a megelőző elsőfokú eljárásban más időintervallumra vonatkozó gyógyszerköltséget érvényesített, amit számlákkal és igazságügyi orvosszakértői véleménnyel is alátámasztott és az már megítélésre került a korábbi elsőfokú ítéletben 624.504.- forint értékben. A számlák és az időintervallum sem azonos.

[76] A nem vagyoni kártérítés körében előadta, hogy az érvényesített 10.300.000.- forint nem vagyoni kártérítésnél már figyelembe vette a biztosítóval szemben megítélt 4.900.000.- forintot, a jelen perben megjelölt összeget már erre figyelemmel, ennek levonásával határozta meg. Az alperes jogellenesen járt el, mert nem hívta fel a felperest kárigényének benyújtására, az Mt. szerinti kötelezettségét elmulasztotta. A balesetet tévesen üzemi balesetnek állította be, és megsértette a munkavédelmi törvényt, valamint az 5/1993. (XII. 26.) MÜM rendelet előírásait.

[77] Nem fogadható el az ítélet 200. bekezdésében rögzített álláspont. A nem vagyoni kártérítésként megítélt összegből kizárólag a nem vagyoni kártérítés jogcímén megfizetett összeg helyezhető levonásba, a polgári peres eljárás irreleváns. A polgári ügyben eljáró bíróság más jogszabályi előírások alapján és nem az Mt. szabályai szerint, más időszakra hozta meg ítéletét. Az ítélet 199. bekezdésében rögzített indokolás ellenére az elsőfokú bíróság semmiféle bizonyítást nem folytatott le. A becsatolt okirati bizonyítékok az ítéletben

nincsenek megjelölve, beazonosíthatatlanok, a tanúk nincsenek megnevezve. Az elsőfokú bíróság a felperes meghallgatását sem biztosította. A beavatkozó által megfizetett 200.000.- forintot a felperes a biztosítóval szembeni perben már levonásba helyezte.

[78] 2007. októberében a felperesnek 67%-os munkaképesség-csökkenése volt ismert, 2008. szeptember 22-én, a balesetet közvetlenül megelőző napon alperesi mulasztás miatt nem volt ismert adat az egészségi állapot vonatkozásában, ezek alapján a felperes a perbeli balesetig munkaképes volt. 2011. január 6-án állapították meg a felperes össz-szervezeti egészségkárosodását 50%-ban, maradandó baleseti károsodását 25%-ban. A polgári perben jogerősen befejezett eljárás és jelen eljárás összevonására nincs jogszabályi lehetőség és ez ellen a felperes határozottan tiltakozik. A baleseti maradandóság 25%-a a polgári peres eljárás megindításakor nem volt ismert a felperes számára, de az ítéletben sem került rögzítésre. Az elsőfokú bíróság nem hivatkozhat jogszerűen arra, hogy egy másik eljárás szabályai szerint megítélt összeg minek feleltethető meg jelen eljárásban.

[79] Az ítélet 201. bekezdésében levezetett indokolás is helytelen, számszakilag elfogadhatatlan és hibás. Az elsőfokú bíróság tévesen a másodfokú végzés előírásait figyelmen kívül hagyva 2017-ben egy más eljárási szabály szerint folytatott perben megítélt teljes összeget, 5.052.064.- forintot, mint 100% nem vagyoni kártérítésként vette alapul, és ezt hat évvel később saját vélelmezése alapján 25%-os mértékű baleseti egészségkárosodás mértékének kompenzálásának feleltette meg. A 25 és 28%-os különbség szerinti 3%-os romlást figyelembe véve állapította meg a 150.000.- forint nem vagyoni kártérítést, ügyet sem vetve arra, hogy „a felperes a bírósági időhúzás miatt emelte fel nem vagyoni kárigényét 10.300.000.- forintra, személyiségi jogainak, testi épségének megsértése, valamint a többi sérült munkavállalóval szembeni hátrányos megkülönböztetés indokával is”.

[80] Téves az ítélet 149. bekezdésében megfogalmazott álláspont is, mely szerint a bíróságnak „azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes egészségkárosodásának rosszabbodása a balesetre vonatkoztatva jelen eljárásban milyen mértékű, tehát a polgári perben lefolytatott bizonyítási eljárás óta mennyiben és miben változott, várható-e rosszabbodás”.

[81] Az elsőfokú bíróság az otthoni gondozás, kertgondozás és nem vagyoni kártérítés vonatkozásában továbbra sem hallgatott meg tanúkat, holott azt a felperes 107/F/1. számú iratában indítványozta. Ezen indítványról az elsőfokú bíróság nem döntött, de az ítéletében nem is indokolta meg döntését. A felperes indítványozta, hogy a polgári peres eljárásban a tanúk nyilatkozatait vegyék figyelembe. Az eljáró bíróság ennek sem tett eleget: a felperes meghallgatására nem adott lehetőséget, majd a tárgyaláson elutasította a megjelent felperes és felperesi képviselő erre vonatkozó kérését.

[82] A felperes kérte felemelni a gyógyszer többletköltség összegét a megítélt 210.000.- forint helyett 624.504.- forintra, és kérte megállapítani azt a 2018. április 30-át követő időszakra és jövőre nézve is. A felperes ezen kárigényét tételes számlákkal és igazságügyi

orvosszakértői véleménnyel alátámasztotta. A tételesen felsorolt számlák alapján a követelés már megítélésre került az elsőfokú eljárásban. Az elsőfokú bíróság ítéletében nem került indokolásra a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján a 2020. május 1. napjától figyelembe vett időszak és az sem, hogy a 210.000.- forint összeg milyen tételek alapján került meghatározásra. Az elsőfokú bíróság az ítélet 193. bekezdésében tévesen veszi figyelembe a polgári perben megállapított és megfizetett 100.000.- forint gyógyszer és gyógyászati segédeszköz költséget, mert az az abban a perben benyújtott számlák alapján került meghatározásra. Utalt a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésének 12. oldal 4. bekezdésében foglaltakra, mely rögzítette, hogy a gyógyszerköltség csökkentése abban az esetben indokolt, ha a két perben érintett követelés részben azonos. Elfogadhatatlan az indokolás nélküli, kizárólagosan az elsőfokú bíróság vélelmezése alapján meghatározott összeg, de nem derül ki az sem, hogy az miből, hogyan, milyen időszakra került megállapításra. Erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság semmiféle bizonyítást nem folytatott le. Állította, hogy a polgári perben becsatolt számlák jelen perben nem kerültek benyújtásra, az ott megítélt állapot 2009. január 31-ig volt figyelembe véve. Nem érthető, hogy honnan veszi azt az elsőfokú bíróság, hogy e gyógyszerek a természetes kórokú megbetegedés miatt voltak szükségesek. A Orvosszakértői társaság szakvélemény egyértelműen rögzítette a perbeli baleset miatti gyógyszerek szükségességét. Az ítélet 193. bekezdésében az elsőfokú bíróság belekeveri a természetes kórokú megbetegedésekre szedett gyógyszereket. A felperes e gyógyszerekre nem nyújtott be kártérítési igényt. Az arányosítás egyébiránt is elfogadhatatlan.

A felperes kérte megváltoztatni a 2.000.000.- forint és ÁFA perköltség felperesre terhelt összegét oly módon, hogy a felek viselik a költségeiket. Álláspontja szerint a felperes pernyertes lett a munkaügyi peres eljárásban. Emellett hivatkozott különös méltányosságra is arra figyelemmel, hogy a felperes elvesztette keresőképeségét az alperesnek felróható baleset következtében, így jövedelmet nem tud előállítani. Kérte, hogy az alperes térítse meg a felperes felmerült költségeit, a korábbi ügyvédi költségeket számlával igazoltan 660.000.- forint összegben, az igazságügyi szakértői költséget 632.000.- forintban és jelen peres eljárás ügyvédi munkadíját 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján ÁFA-val együtt.

[83] A felperes kérte felemelni a kártérítés összegét az automata váltós személygépkocsi megvásárlásának 8.078.000.- forint számlával igazolt költségével. Az igazságügyi orvosszakértők véleménye alátámasztja, hogy a felperes a perbeli baleset miatt vált súlyos mozgássérültté, közlekedése kizárólag automata váltós gépkocsival oldható meg, ezt a tényt a 2022-ben kirendelt ETT igazságügyi szakvéleménye is alátámasztja. Hivatkozott a bírói gyakorlatra és a BH2007.427. számú döntésre, mely szerint a sérült munkavállaló indokolt költség címén igényt tarthat az állapotának megfelelő személygépkocsira, ezt nem köteles a kártérítési járadékából megvásárolni.

[84] A felperes kérte megítélni 2012. január hónapra, illetve 2012. október 1-től 2018. április 30-ig terjedő időre 26.444.631.- forint elmaradt jövedelmet, valamint 2018. április 30-át követő időszakra időkorlát nélkül a fenti jövedelmet. Az ítélet 176. bekezdése súlyos jogi tévedésen alapul, valamint téves a 180. pontban rögzített, a másodfokú bíróság egyértelmű és kifejezett utasítására hivatkozás, e jogcím vonatkozásában a másodfokú bíróság ilyen utasítást nem adott. Az elsőfokú bíróság időszaki korlátozásra vonatkozó döntése sem helytálló. A

felperes 2016 január 30-án töltötte be 63. életévét, de a nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően 8 évben a perbeli baleset miatt keresőképtelen volt, ami a nyugdíjszámítás szempontjából meghatározhatatlan súlyos anyagi hátrányt okozott egész hátralévő életére. Hivatkozott arra, hogy a kormány könnyíti a korhatárt betöltő öregségi nyugdíjas személyek munkavállalását. A felperesnek a munkavállaláshoz való jogát sem az alperes, sem az eljáró bíróság nem vonhatja kétségbe. Hivatkozott az 1997. évi LXXXI. törvény 83/C. §-ában foglaltakra és ezzel összefüggésben arra, hogy a felperes soha nem tartozott az itt felsorolt jogviszonyok hatálya alá. Sérelmezte, hogy a megismételt elsőfokú eljárásában az Mt. szerinti átlagkereset meghatározására nem került sor, az alperes az elsőfokú bíróság Elsőfokú ügyszám2/2020/8. számú felhívásának nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság az alperesi mulasztást nem értékelte és nem indokolta annak figyelmen kívül hagyását, pedig annak kiemelt jelentősége van a 2010. december 1-jén aláírt megállapodás kapcsán is, hiszen bizonyította volna azt a súlyos tény, hogy az alperes megszegte a megállapodásban vállalt kötelezettségét, ami megalapozta a kereset benyújtását is.

[85] A felperes kérte a közlekedési többletköltség összegének 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 518.014.- forintra történő felemelését és kérte azt megállapítani a jövőre nézve is. Előadta, hogy az alperes a 2010. december 1-jén aláírt megállapodás alapján ezen a jogcímen semmit nem térített, kizárólag a két év baleseti táppénzzel lefedett időszakra, a táppénz és alapbér közötti különbözetet térítette meg. A felperesi kereseti igény e jogcímen történő elutasítását nem indokolta az elsőfokú bíróság. A megállapodásban kizárólag jövedelempótló kártérítésről született egyezség, mégpedig maximum hat hónapra. Közlekedési költség a megállapodásban nem szerepel. A BH2007.424. számú döntésben lévő iránymutatás szerint az indokolt gépjárműhasználat költségét meg kell téríteni, illetve a károsult nem köteles a járművet a kártérítési járadékából megvásárolni. Az ítélet 185, 186, 187. bekezdésében rögzített indokolás a felperes szerint elfogadhatatlan egyrészt azért, mert a közlekedési költséget összevonta a parkolási költséggel, ami az elsőfokú eljárásban maradéktalanul megítélésre került 200.640.- forint értékben 2018. április 30-ig dokumentáltan és azt a felperes nem fellebbezte meg. A biztosítóval szembeni perben a bíróság 2.064.- forint közlekedési költséget ítélt meg, melyet az eljáró bíró a nem vagyoni tárgykörben is már levonásra helyezett jogtalanul. A megítélt 2.064.- forintot kizárólag közlekedési költség jogcímnél lehetne levonni, amennyiben be lehet azonosítani, hogy az azon a napon történt közlekedéshez érvényesen kifizették. Erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság tételes útnyilvántartást és tételes orvosi dokumentációt kapott napra és kilométerre pontosan. A felperes által indítványozott tanúvallomások is alátámasztották volna ezt, azonban az elsőfokú bíróság erre nem adott lehetőséget, de nem vette figyelembe a felperes által bizonyítékként csatolt OEP számítógépes nyilvántartást sem. A közlekedési költség elutasítására vonatkozó döntés így iratellenes és jogszabálysértő.

[86] A felperes kérte megítélni 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időre 200.640.- forint parkolási többletköltséget, valamint a 2018. április 30-át követő időszakra és a jövőre vonatkozóan is. A parkolási költség a perbeli baleset miatti orvoshoz gyógykezelésre járás miatt merült fel, kizárólag az OEP számítógépes nyilvántartásával egyezően bizonyítottan került kiszámításra. A felperes alkalmanként két óra parkolást vett figyelembe, valamint 220.- forint/óra átlagos parkolási díjjal számolt 304 alkalomra. Ez az elsőfokú eljárásban ítélt összeg volt, amit a felperes elfogadott, a továbbiakban 2018. április 30. után

járadékként kérte figyelembe venni. Az alperesi munkáltató a 2010. december 1-jei megállapodás alapján ezen a jogcímen sem térített semmit.

[87] A felperes kérte továbbá megítélni 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időre 4.134.000.- forint otthoni gondozás többletköltségét. Otthongondozásra sor került 2009. szeptember 23-ig 365 napon át minden napon, míg azt követően 2018. április 30-ig három naponta. A Orvosszakértői társaság¹ által készített igazságügyi orvosszakértői vélemény igazolja az otthongondozás szükségességét, abban szerepel, hogy a felperes kórházi ápolásra szorult 99 napig, továbbá, hogy jelenleg sem képes teljes önellátásra, így otthoni gondozásra, segítségre szorul. Ezt az ETT igazságügyi orvosszakértői véleménye sem cáfolja. A felperes 2020. január 30-án bizonyítási indítványt tett, csatolta a biztosító elleni perben ugyanezen kérdéskörben történt tanúmeghallgatások jegyzőkönyvét, melyet kért figyelembe venni. Az így a bizonyítási eljárás tárgyává tett tanúvallomások kimerítik a másodfokú bíróság utasításában foglaltakat. A 2010. december 1-jén aláírt megállapodás alapján e jogcímen sem történt semmilyen térítés.

[88] Az ítélet 188. bekezdésében rögzített indokolás megalapozatlan. Az eljáró bíróság nem hallgatta meg a felperes által indítványozott tanúkat, de nem vette figyelembe a biztosítóval szemben folyamatban volt perben ugyanezen tárgykörben meghallgatott felperes által indítványozott tanúvallomásokat sem, annak ellenére, hogy a másodfokú bíróság erre kötelezte. Az elsőfokú bíróság nem folytatott le újabb bizonyítást, majd azzal indokolva, hogy a polgári perben elutasításra került, jelen perben is elutasította a felperes igazságügyi orvosszakértői véleményekkel alátámasztott követelését.

[89] A felperes kérte megítélni a 493.967.- forint kertgondozási többletköltségét az F/4. szám alatt csatolt átvételi elismervények szerint. Előadta, hogy a felperes balesetét követő közvetlen kórházi ellátás időszakában lehetetlen volt megoldani a tél bekövetkezése miatt szükséges kertgondozást, emiatt volt szükség fizetett segítség igénybevételére. A felperes három darab átvételi elismervényt csatolt a kifizetett összegekről, és igazságügyi orvosszakértői véleménnyel is alátámasztotta az igényét. Az alperessel kötött megállapodás ezen a jogcímen semmit nem térített. Az ítélet 190. bekezdésében rögzített indokolás jogszabálysértő, nem valós és iratellenes. A felperes előterjesztette a bizonyítási indítványát és tanúmeghallgatást is indítványozott, aminek az eljáró bíróság nem tett eleget és a biztosítási perből szerzett iratanyagból sem vette figyelembe a felperes által indítványozott tanúvallomásokat. A kertgondozás költségét átvételi elismervény ellenében fizette ki a felperes, ami tanúmeghallgatás nélkül is bizonyíték. Az ezt megelőző elsőfokú eljárásban ez maradéktalanul megítélésre került. Egy másik eljárásban más jogszabályi előírások szerint más bizonyítás alapján ezen a címen nem került kifizetés a felperes számára, ezt azonban nem lehet figyelembe venni.

[90] Általában is kérte azt, hogy a másodfokú bíróság - figyelemmel az ügyben eljáró bírák elfogadhatatlanul magas számára és a hosszú évek alatti döntésképtelenségre - a bírói tanácsok összeférhetetlenségét mondja ki, a felperes állandó lakóhelyéhez igazodó illetékes bíróságra tegye át az ügyet döntéshozatalra.

A fellebbezési ellenkérelem

[91] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy a fellebbezés sérti a régi Pp. 229. § (1) bekezdésében foglalt anyagi jogerőhatást és egyebekben sem felel meg a Pp. előírásainak. A 61.M.4217/2011/175. sorszámú ítélet (eredeti elsőfokú ítélet) rendelkezett többek között a közlekedési többletköltség és az automata váltós személygépkocsi megvásárlása költségének elutasításáról. Ezen eredeti elsőfokú ítéleti rendelkezést az alperes nem támadta fellebbezésében, így az eredeti elsőfokú ítélet ezen jogcímekkel kapcsolatos rendelkezései jogerőre emelkedtek. Ezek tehát nem képezték a korábbi másodfokú eljárás és a megismételt elsőfokú eljárás tárgyát. A felperes a felek között jogerősen elbírált kérdés tekintetében terjesztett elő újabb kereseti kérelmet, amely nyilvánvalóan ellentétes a Pp. 229. § (1) bekezdésében. A fellebbezésben megjelölt egyéb jogcímek tekintetében ugyancsak megállapítható, hogy beállt a Pp. 229. § (1) bekezdésében rögzített jogerő, miután a beavatkozó ellen indított perben a polgári bíróság azokról jogerősen döntött. A másodfokú bíróság korábbi hatályon kívül helyezésének a célja is éppen az volt, hogy a polgári perben megszületett jogerős ítélet is megfelelően figyelembe vételre kerüljön a munkaügyi perben, elkerülve azt, hogy két magyar bíróság egyazon káresemény egyazon okfolyamatát – fogalmilag egyazon történeti tényállás feltárására irányuló bizonyítást felvéve – a munkáltatóval és a munkáltató felelősségbiztosítójával szemben eltérően értékelje. A munkáltató felelősségbiztosítója kizárólag akkor tartozik helytállással, ha a munkáltató kártérítési felelőssége megállapítható és ugyancsak le kell vonni a konzekvenciáit annak a megállapításnak, ha a felelősségbiztosító azon az alapon nem felel a károsulttal szemben, hogy az állítólagos munkáltatói károkozó magatartás és a munkavállaló által okozott kár között az ok-okozati összefüggés nem állapítható meg. E körben hivatkozott az EBH2004.1125 számú elvi bírósági határozat tartalmára, amely szerint a biztosító és a károsult közti bármely kifizetés automatikusan kihat a károkozóra, mert ugyanazon káresemény miatt újabb kárkövetelésre a károkozóval szemben a károsult nem léphet fel. Alkalmazni kell azt az elvi tételt, hogy a felelősségbiztosítási szerződésben a biztosítási szerződés egy kárkötelemmel találkozik. A biztosító és a károsult egyezsége, amellyel a károsult az adott káresemény kapcsán nyújtott kártérítést, a követelés teljes kielégítéseként elfogadta, kihat a károkozóra is. A felperes kétes jogi érvelése, mely szerint a beavatkozó elleni perben a polgári jog és nem a munkajog szabályai alapján született ítélet, nem elfogadható, téves. Az anyagi jogerőhatás perakadálynak minősül, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdése és 157. § a) pontja alapján a pert meg kell szüntetni.

[92] Egyébiránt a kereset ténybelileg és jogilag is megalapozatlan. A felperes nem bizonyította sem a kár keletkezését, sem pedig az állítólagos károk és a baleset közötti ok-okozati összefüggést. A szakértői vélemény megállapította, hogy a felperes sorsszerűen kialakult és régóta fennálló betegségeiből jelentős fokú fájdalomérzet és mozgás nehezítettsége áll fenn, amelyek a perbeli balesettől függetlenül alakultak ki. A szakértői vélemény szerint nincs okozati összefüggés a perbeli baleset és a deréktáji fájdalom között, baleseti gerincsérülés a balesettel oki összefüggésben nem állapítható meg. Hangsúlyozta, hogy a felperes már jóval a perbeli baleset időpontját megelőzően, 2002. októberétől rokkantnyugdíjas volt, számos különböző sorsszerű megbetegedéssel küzdött. A rossz

egészségi állapottal bíró felperes nem a 2008-as perbeli balesettel okozati összefüggésben, hanem legfeljebb saját egészségügyi állapotának a sorsszerű romlásával került idővel hátrányosabb egészségügyi állapotba. A felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy időközben nem térültek meg a balesettel állítólagosan ok-okozati összefüggésben elszenvedett kárai, a korábbi alperesi kifizetések (hozzávetőleg 4.400.000.- forint) és az alperesi beavatkozó általi kifizetések (5.052.064.- forint és annak kamatai) révén. Amennyiben ugyanis a felperes ennek nem tesz eleget, a keresetét a káron szerzés tilalma okán is el kell utasítani.

[93] Az egyezségi megállapodás kizárta a felperes bármilyen további igényének az alperessel szembeni érvényesítését. Az elsőfokú bíróság a másodfokú végzésben foglalt utasítást végrehajtva megvizsgálta az egyezés tartalmát és annak a jelen jogvitára gyakorolt hatásait. A tartalmat a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok, valamint a felek előadásai és tanúbizonyítás útján állapította meg. Figyelemmel a felperes elszámolási kifogást tartalmazó levelére és személyes nyilatkozatára, mely szerint az egyezséget magára nézve kötelezőnek fogadta el, nem foghat helyt azon felperesi hivatkozás, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi joglemondás tekintetében nem folytatott le teljes körű bizonyítást. Tanú a tanúvallomás megtételekor már nem volt az alperesi társaság vezérigazgatója, ekként tanúvallomásként kellett figyelembe venni az általa előadottakat. Nyilvánvalóan alaptalan a felperes tanú elfogultságára történő hivatkozása. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek az egyezésben érvényes joglemondó nyilatkozatot tettek. Az alperes utal arra, hogy a felek az egyezséget azért kötötték, hogy a felperes balesettel kapcsolatos igényeit a jövőre nézve is véglegesen rendezzék. A felperes így az elsőfokú bíróság által megjelölt 2008. szeptember 23. és 2010. december 1. napja közötti időszak tekintetében biztosan nem, de az egyezésre tekintettel ezen túl sem volt jogosult igényérvényesítésre. Helytállóan állapította meg azt is az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az egyezés megkötésekor saját képzettségénél és hivatásánál fogva szakmailag hozzáértő személynek számított. Az egyezés felperes által hivatkozott állítólagos megszegése a jelen per szempontjából teljességgel irreleváns, mert ezen tényállás önálló kereseti kérelmet feltételez.

[94] A munkaviszonyból származó elmaradt jövedelem körében előadta, hogy az elsőfokú bíróság a beavatkozó elleni pert helytállóan értékelte, miután 2012-2015. március 1-ig ítélt dolog esete áll fenn, 2015. március 1-től és 2016. január 30. között terjedő időben pedig a felperes keresete az Mt. értelmében elkészt. Az alperes 2012. szeptember 28-án szüntette meg a felperes munkaviszonyát, ezért a felperes az Mt. 287. § (1) bekezdésében rögzített harminc napos keresetindítási határidőt, valamint az Mt. 286. § (1) bekezdésében megállapított három éves elévülési határidőt is elmulasztotta. Helyesen állapította meg az elsőfokú ítélet, hogy a felperes a nyugdíjkorhatár betöltését követően fogalmilag nem lehet jogosult munkaviszonyból származó elmaradt jövedelmének megtérítésére. E tekintetben is irányadó azonban az egyezésben meghatározott joglemondó nyilatkozat. Ezen túl a felperes teljes baleseti táppénzt kapott, így elmaradt jövedelme nincs.

[95] A parkolási, közlekedési többletköltség tekintetében előadta, hogy a közlekedési többletköltség iránti igény teljes egészében, a parkolási többletköltség iránti igény pedig részben ítélt dolognak minősül, az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy e körben a

felperesnek bizonyítási indítványa sem volt és az általa állítottokat a szakértői vélemény is cáfolta.

[96] Az otthongondozás többletköltsége ítélt dolognak minősül, mert azt a beavatkozó elleni perben a bíróság jogerősen elutasította. Hangsúlyozta, hogy ezen felperesi követelés a beavatkozó elleni perben a nem vagyoni kár körében került kompenzálásra. Hangsúlyozta, hogy az otthon és kertgondozás valamint a nem vagyoni kár tekintetében a felperes egyetlen erre vonatkozó tanúbizonyítási indítvánnyal sem élt.

[97] A gyógyszer többletköltség ugyancsak részben ítélt dolognak minősül a 2008. szeptember 23. és 2009. január 31. közötti igényérvényesítés tekintetében. E körben is téves a felperes fellebbezése, hangsúlyozva azt is, hogy az elsőfokú bíróság rendelkezett 210.000.-forint gyógyszer többletköltség megfizetéséről.

[98] A leszállított járadékigény tekintetében a felperes a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget. Hangsúlyozta, hogy a felperes már a balesetet megelőzően is rokkantnyugdíjas volt, a balesetet követően teljes összegű baleseti táppénzben részesült és jelenleg is teljes öregségi nyugdíjban részesül, az orvosszakértői vélemények alapján nem merült fel olyan adat, amely a felperes járadékigényét megalapozná. A felperes elmulasztotta bizonyítani a keresetkiesését.

[99] A nem vagyoni kártérítés körében a felperes egyenlő bánásmód megsértésére, joggal való visszaélésre, egyéb személyiségi jogot sértő munkaviszony megszüntetésre vonatkozó állításai bizonyíthatatlanok maradtak. Helytálló az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy a beavatkozó által megfizetett összegek legnagyobb részt kompenzálják a felperes állítólagos hátrányait. Megjegyezte azonban, hogy az elsőfokú bíróság téves jogértelmezést követett, amikor megállapította, hogy jelen jogvitában elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a balesetből eredően a felperes egészségi állapota milyen mértékben rosszabbodott. Az elsőfokú ítélet ezen indokolása a sérelemdíj funkciójával ellentétes, ugyanis az a nem vagyoni sérelmek egyszeri, egy összegű kompenzálására szolgál. A felperes állapotrosszabbodása a sérelemdíj körében nem értékelhető, mert ezzel az elsőfokú bíróság jogértelmezése olyan automatizmust teremt, amely alapján a felperes az állítólagos állapotrosszabbodására tekintettel később folyamatosan sérelemdíj iránti igényt érvényesíthet az alperessel szemben. Az elsőfokú bíróság által követett jogértelmezést ezért dogmatikailag téves. Egyébiránt hivatkozott arra is, hogy a felperes sérelemdíj iránti igényét az egyezségben rendezték.

[100] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes orvosi vizsgálatokkal kapcsolatos megállapítási keresetei elévültek, továbbá hogy a felperes nem támadta meg az egyezséget, de még ha erre sor is került volna, a megtámadás akkor is elkészt volt. Egyébiránt a felperes a megállapítási keresethez szükséges konjunktív feltételeket még csak meg sem jelölte. A felperes továbbá elkésztten terjesztette elő a megismételt elsőfokú eljárásban a kereset kiterjesztését a munkaviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatban.

[101] Egyebekben az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés nem volt megállapítható, az elsőfokú bíróság a másodfokú végzésben foglalt utasításoknak maradéktalanul eleget tett. Ennek megfelelően felhívta a feleket, hogy a tényállításaik alátámasztása érdekében tegyék meg a szükséges bizonyítási indítványaikat, tisztázta a szakértői vélemények közti ellentmondásokat, megfelelően kiosztotta a bizonyítási terhet és az egyezségkötés kapcsán vizsgálta a felek szerződéses akaratát, a megállapodás tartalmát, annak állítólagos megtámadását és azt is, hogy az alperesi beavatkozó teljesítette-e a polgári perben hozott ítélet rendelkezéseit.

[102] Az elsőfokú bíróság a felperes hivatkozásával szemben kísérletet tett arra, hogy a szakértői vélemények közötti ellentmondásokat tisztázza, azonban az ellentmondások feloldása nem volt lehetséges. Az elsőfokú bíróság a 2022. január 13. napján tartott tárgyaláson tájékoztatta a feleket, hogy a szakértőkkel megpróbálta felvenni a kapcsolatot, ez azonban sikertelen volt. Az elsőfokú bíróság tájékoztatására tekintettel a jogi képviselők együttesen nyilatkoztak úgy, hogy maguk is indítványozták az ETT kirendelését és ezen új szakértői vélemény tisztázta az ellentmondásokat, méghozzá teljeskörűen. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság jogszerűen vette tekintetbe Szakértő2 szakértői véleményét. E körben hangsúlyozta, hogy a szakértő által elkövetett adminisztratív hiba nem szolgálhat elegendő alapul ahhoz, hogy a bíróság a szakértői véleményt aggályosnak tekintse. Még abban az esetben is, ha a szakértő neve utóbb valóban törlésre került volna a szakértői névjegyzékből, akkor annak a szakértői véleményre semmiféle kihatása nincs. Egyébiránt az elsőfokú bíróság az ítéletét az ETT szakvéleményére alapította.

[103] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a szakértői véleményben rögzített arányszámot, a felperes által hivatkozott EBH2008.1801 sorszámú döntés nem alkalmazható, mert vitán felül megállapítható, hogy a felperes balesetkor fennálló sorsszerű megbetegedései a munkaképessége csökkenését eredményezték. A hivatkozott eseti döntés ugyanakkor a baleset pillanatában fenn nem álló sorsszerű megbetegedésről szól.

[104] A felperes személyes meghallgatása neki felróható okból maradt el. Egyébiránt az elsőfokú bíróságnak a hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel semmiféle arra vonatkozó kötelezettsége nem volt, hogy elrendelje a felperes személyes vizsgálatát. Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény értelmében annak eldöntése a szakértő kompetenciájába tartozó kérdés, hogy a perbeli vizsgálatot milyen módszerekkel kívánja elvégezni. Ugyanakkor a felperes személyes vizsgálata a felperesnek felróható okból maradt el, mely tekintetben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes orvosi igazolással nem tudta kimenteni a vizsgálatról való távollétét.

[105] Előadta, hogy a felperes személyes meghallgatására elsőként a 2020. június 24-i, majd a szeptember 9-i tárgyaláson került sor. A következő, 2020. december 2-i tárgyalásra a bíróság a felperest szabályszerűen idézte, azonban a felperes mégsem jelent meg és a távollétét sem igazolta. A december 2. napján tartott tárgyaláson a bíróság figyelmeztette a

felperes jogi képviselőjét, hogy amennyiben a felperes a következő tárgyaláson személyesen nem jelenik meg, akkor a jogvitát a rendelkezésre álló nyilatkozatok alapján lesz kénytelen elbírálni. Ezen egyértelmű figyelmeztetés ellenére a felperes később kizárólag az utolsó, az elsőfokú ítélet kihirdetésével egybeeső tárgyaláson jelent meg. A felperes személyes meghallgatásának befejezése így kizárólag a felperes önhibájából maradt el. Egyébiránt a felperesnek minden lehetősége adott volt, hogy a perben releváns állításait megtegye. A szakértői véleményt észrevételezte mintegy 15 oldalon át. A felperes által előterjesztett, az ETT részére történő kérdések feltételét az elsőfokú bíróság azért utasította el, mert az elkésett és arra jóval, csak az ETT kirendelését követően került sor. Egyébiránt a másodfokú végzés nem tartalmazott arra vonatkozó utasítást, hogy az elsőfokú bíróság folytasson le a felperes munkakörének betöltésére való alkalmassággal kapcsolatos bizonyítást.

[106] A beavatkozó fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[107] A fellebbezés - az alábbiak szerint - nagyjából megalapozatlan.

Eljárási hivatkozások

[108] Megalapozatlanul kifogásolta a felperes személyes meghallgatásának elmaradást. A felperes személyes meghallgatása a peres eljárásban a szükséges körben megtörtént. Az eljárás iratanyagához még korábban csatolásra került a polgári per iratanyaga, ahol a felperes nyilatkozott. A felperes jelen munkaügyi perben számos alkalommal meghallgatásra került, mind a korábbi eljárásban (többek között 2012. június 18-án, 2013. július 1. napján, 2015. február 12. napján), mind a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban. A felperes személyes meghallgatására sor került a 2020. június 24-i és 2020. szeptember 9-i tárgyaláson (Elsőfokú ügyszám2/2020/16. számú jegyzőkönyv). Ezt követően a felperes több alkalommal került idézésre a személyes meghallgatásakor, de nem jelent meg ezen alkalmakkor, bár nem minden esetben csatolt orvosi igazolást: a felperes a 2020. december 2-i tárgyalásról való távolmaradását nem igazolta, mindösszesen jogi képviselője hivatkozott egészségi állapotára, de orvosi igazolás nem került csatolásra. A 2021. október 26-i, június 29-i tárgyalás elmulasztása kapcsán orvosi igazolást csatolt. A felperes a 2022. január 12-i beadványához a korábbi tárgyalásra szóló orvosi igazolást csatolt, általában nyilatkozott úgy, hogy nem tudja vállalni a Település2 – város2 távolságon történő több órás utazást még akkor sem, ha valaki megoldaná az oda-vissza szállítását. A peres eljárás és a bizonyítás nem szenvedhet késedelmet amiatt, mert a felperes peresített egészségi állapotára hivatkozással általában nyilatkozik úgy, hogy nem tud megjelenni a tárgyaláson. A felperes személyes meghallgatása a szükséges mértékben megvalósult mind a nem vagyoni kártérítés, mind az egyezségkötés tekintetében. Az utolsó tárgyaláson a felperes már idézés nélkül jelent meg. A felperes fellebbezésében nem adott elő olyan tény, körülményt, amit nem állt módjában elmondani a

tárgyaláson. Ezért nem volt megállapítható az ügy érdemére kiható, lényeges eljárási szabálysértés.

[109] A felperes fellebbezésében megalapozatlanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatott le tanúbizonyítást. Az elsőfokú bíróság a 61.M.18/2020/2. számú idéző végzésben - a másodfokú bíróság utasításainak megfelelően - felhívta a feleket, hogy a megadott határidőn belül bizonyítási indítványaikat, bizonyítékaikat terjesszék elő, egyben figyelmeztette őket a régi Pp. 3. § (3),(4) bekezdésében és a 141. § (6) bekezdésében foglaltakra. A felperes 2020. február 7-i beadványában egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy az otthoni gondozás, háztartási kisegítés tárgykörben bizonyításként csatolja a polgári perben ugyanezen tárgykörben elrendelt tanú meghallgatások jegyzőkönyvét és kérte azt értékelni bizonyítékként. Előadta, hogy a polgári perben meghallgatott tanúk vallomása kimeríti a másodfokú bíróság utasításában foglaltakat, hiszen ugyanazon tárgyban történt. „Semmi olyan indok nincs, ami miatt a hozzátartozókat ismételten bíróság elé kellene citálni és az eltelt közel 12 esztendő is a meghallgatás ellen szól.” A felperes a beadványához mellékelte is a hivatkozott jegyzőkönyveket. A 61.M.18/2020/7. számú jegyzőkönyvben a felperesi képviselő kifejezetten úgy nyilatkozott a tanács elnökének kérdésére, hogy jelenleg tanúbizonyítási indítványa nincsen, figyelemmel arra, hogy a másodfokú bíróság által előírt tanúbizonyítással kapcsolatban a szükséges tanúvallomásokot csatolták. Ezt követően a Elsőfokú ügyszám2/2020/2. számú végzésben az elsőfokú bíróság ismételten felhívta a feleket nyilatkozattételre, mellyel kapcsolatban a felperes 2020. június 10-én ismételten megerősítette, hogy más tanúbizonyítási indítványa nincsen, a felperes a polgári perben meghallgatott tanúkon kívül más személyeket megnevezni és meghallgatni nem kíván, nem várható el, hogy ennyi idő távlatából tegyen valaki tanúvallomást. Így megalapozatlanul hivatkozott a felperes a szükséges bizonyítás elmaradására a tanúbizonyítás körében.

[110] Az elsőfokú bíróság valóban nem értékelte a polgári perből beszerzett tanúvallomásokat, ez azonban részben pótolható, részben irreleváns volt, ezért az ügy érdemére nem hatott ki.

[111] Iratellenes a felperes azon hivatkozása, hogy elmulasztotta közölni az elsőfokú bíróság, hogy a peres eljárás során mely orvosszakértői vélemények alapján hozta meg a döntését. Az elsőfokú bíróság az ítéletben teljes egyértelműséggel megállapította, hogy a döntését az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületének szakvéleménye alapján hozta meg, mert az teljeskörűen megválaszolta a szakértői vélemények közötti ellentétet és aggálytalannak tekintendő. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a szakértők együttes meghallgatása valóban elmaradt, az ügyben eljáró nagyszámú szakértőre tekintettel ez különös nehézségbe ütközött, melyről az elsőfokú bíróság tájékoztatta is a peres feleket a 2022. január 13-i tárgyaláson. Ugyanakkor az ETT kirendelésével a szükséges szakértői ellentétek tisztázásra kerültek, az ETT konkrétan megjelölte, hogy az ellentétes szakértői megállapítások közül melyiket fogadja el, és arra részletes és alapos magyarázatot is adott. Ezért e tekintetben sem volt megállapítható az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés.

[112] A másodfokú bíróság hangsúlyozza, nincs jelentősége annak, hogy mely szakértői vélemény készült a felperes személyes vizsgálata és mely szakértői vélemény a személyes vizsgálat nélkül, mert a szakértői megállapítások aggálymentességét alapvetően nem ez befolyásolta.

[113] A szakértő kizárását a régi Pp. 178.§ (1) bekezdése szabályozza, az abban foglaltak nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság 35.M.4217/2011/65. számú végzésével a felperes igazságügyi orvosszakértő kizárására irányuló kérelmet el is utasította. Szakértő2 igazságügyi szakértő a felperes személyes vizsgálatát elvégezte, és az alapján készítette el a szakértői véleményét. Ugyanakkor a szakértői vizsgálatra nem az eredeti, 2014. április 2-i, hanem a felperes kérésére későbbi időpontban, 2014. április 14-én került sor (ezt igazolja a szakértő 2014. május 6-i beadványa), de a szakértő az eredeti vizsgálati időpontot is lejelentette az OEP-nek. Ennek kapcsán a felperes bejelentéssel élt, az Bizottsága az eljárást 138/2014. számú határozatával megindította és egyben fel is függesztette a munkaügyi per jogerős lezárásig. A szakértői vélemény kapcsán nem igazolt, hogy megállapították volna bűncselekményt. Egyébiránt azonban helytállóan észrevételezte az alperes, hogy az elsőfokú bíróság az aggálymentesnek ítélt ETT szakvéleményére alapította ítéletét.

[114] Iratellenesen hivatkozott a felperes arra, hogy a szakértői vizsgálatnál az elsőfokú bíróság nem rendelte el a személyes vizsgálatát. A Fővárosi Törvényszék 12.M.70.407/2021/15. számú végzésével felhívta a szakértői intézetet, hogy a felperes személyes vizsgálata és az orvosi iratok alapján adjon választ a bíróság által feltett kérdésekre. Egyben felhívta a felperest, hogy a szakértő értesítésére, felhívására a vizsgálaton jelenjen meg. Nem vitatott, hogy a felperes a vizsgálat tervezett időpontját megelőzően, 2022. május 2. napján megkapta az ETT szakértői vizsgálatra idézését, melyre 2022. május 4-én válaszolt: ebben előadta, hogy kéri, hogy legalább tíz nappal korábban értesítsék és városban történjen meg a vizsgálat. Leírta, hogy a személyes vizsgálaton nem tud megjelenni, még kísérővel sem tudja vállalni az utazást. Erre nézve általánosságban hivatkozott, tehát nem a konkrét vizsgálat időpontja, a késedelmes értesítés volt számára problémás, hanem maga a vizsgálat helyszíne. Ezért az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a felperes terhére a személyes megjelenésének elmaradását.

Az anyagi jogerő kérdése

[115] Megalapozottan hivatkozott a felperes arra, hogy az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége a polgári perben hozott ítéletet res iudicata-ként figyelembe venni, egyébiránt pedig, ha az elsőfokú bíróság szerint res iudicata áll fenn, akkor permegszüntetésre lett volna szükség figyelemmel a régi Pp. 157. § (1) bekezdés a) pontjára, 130. § (1) bekezdés d) pontjára. A régi Pp. 229. § (1) bekezdése szerint a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerő). Miként arra a kommentárirodalom is utal, az anyagi jogerő három együttes törvényi feltétel meglétével áll be: tárgyi terjedelemben a tényalap és a jog azonosságát, alanyi oldala pedig a felek (ideértve a jogutódait is) azonosságát feltételezi. A jelen munkaügyi per és a polgári per között mindösszesen a tényalap azonossága áll fenn, ez a felperes 2008.

szeptember 23-án bekövetkezett balesete. A felek azonban a két perben nem voltak azonosak, a polgári perben az alperes a jelen perbeli beavatkozó volt, jelen per alperese azonban a munkáltató. Emellett a jogalap azonossága sem áll fenn: a felperes a biztosítóval szembeni perben a keresetét a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 27. és 28. §-ára alapította (20404/2017/3. számú ügyirat), valamint a Ptk. 345. § (1) bekezdésére és a 190/2004. (VI. 08.) Korm. rendeletre (Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.24057/2017/12.). Jelen per elbírálása szempontjából az Mt. az irányadó, így res iudicata nem állapítható meg.

[116] Ettől függetlenül helytálló az a jogi érvelés, hogy egy káresemény történt, melyből ugyanazok a károk származtak. Így a kártérítés megállapításánál nyilvánvalóan figyelemmel kell lenni a már megtérült károkra: ebből a szempontból bírt jelentőséggel a polgári perben megítélt és az alapján kifizetett kártérítés, melyet a felperes részére járó kártérítésből le kell vonni

[117] Ugyanakkor helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az 518.014.- forint közlekedési többletköltség tekintetében megállapítható az ítélt dolog és az anyagi jogerőhatás folytán nincs lehetőség az ítéletben elbírált jogot többé vitássá tenni. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 61.M.4217/2011/175. számú ítéletével elutasította a felperes 518.014.- forint közlekedési többletköltség iránti keresetét, az elutasító rendelkezés ellen csak a felperes terjesztett elő csatlakozó fellebbezést, de a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.25.513/2019/4. számú végzésével helybenhagyott Másodfokú ügyszám1/2018/19. számú végzésével a felperes csatlakozó fellebbezését elutasította, így ezen ítéleti rendelkezés elsőfokon jogerőre emelkedett. E vonatkozásban tehát – figyelemmel a rég Pp. 157. § (1) bekezdés a) pontjára és a régi Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára – a pert meg kellett szüntetni. A régi Pp. 251. § (1) bekezdése szerint, ha a másodfokú bíróság a pert a tárgyalás alapján a 157. § értelmében megszünteti, az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel teljes egészében vagy abban a részében, amelyre a megszüntetés oka fennáll, hatályon kívül helyezi. Mindezekre tekintettel a közlekedési többletköltség tekintetében a másodfokú bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

[118] Az automata váltós gépkocsi költsége kapcsán a másodfokú bíróság szerint nem állapítható meg ítélt dolog. A felperes a korábbi eljárásban az automata váltós gépkocsi bérlete és - 2018. május 2-i beadványa szerint – a bérlet lejártától annak megvásárlása címén (az ár alperesi megelőlegzése által) 4.000.000 forint összegben érvényesített kárigényt. Az elsőfokú bíróság a 61.M.4217/2011/75. számú ítéletével azon indokolással utasította el a kérelmet, hogy a felperes a Cég tulajdonában álló gépkocsit használta, saját gépkocsit nem vásárolt, ezért kára nem keletkezett. A felperes a csatlakozó fellebbezése elutasítása folytán jogerőre emelkedett ítéleti rendelkezést követően immár más összegben terjesztette elő követelését és e tárgyban csatolta a 2020. február 7-i beadványához a 2019. április 2-án megvásárolt gépkocsi típusa gépkocsi 8.078.000.- forintos számláját, mellyel kapcsolatban előadta, hogy az a baleset miatt vált szükségessé. A korábban előterjesztett és jogerősen elutasított 4.000.000 forintos automataváltós kárigénnyel szemben a tényalap azonossága csak részben állapítható meg, a baleset tekintetében, a kár keletkezése tekintetében azonban nem, ezért a másodfokú bíróság szerint e tekintetben nem állapítható meg ítélt dolog.

A megállapítási keresetek és munkaviszony megszüntetéssel kapcsolatos igények

[119] A felperes megállapítási kereseti kérelmei kapcsán is helytálló az elsőfokú bíróság döntése, azok nem feleltek meg a régi Pp. 123.§-ban foglaltaknak, de határidőn túliak is voltak. Az alperes a felperes munkaviszonyát 2012. augusztus 14-én kelt felmondással szüntette meg, mely szabályszerű jogorvoslati kioktatást tartalmazott a bírósághoz fordulás módjára és harminc napos határidejére. A felperes határidőn belül igényérvényesítéssel nem élt, a felmondást elsőként 2015. március 20-i, majd 2016. március 8-i beadványában sérelmezte és ezzel összefüggésben is érvényesített nem vagyoni kártérítést.

Az egyezség jogi megítélése

[120] Nem értett egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság értelmezésével az egyezség kapcsán. A perbeli időben irányadó és a munkaügyi jogvitákban is megfelelően alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 240. § (3) bekezdése szerint a szerződést egyezséggel is lehet módosítani, egyezség esetén a felek a szerződésből eredő vitás vagy bizonytalan kérdéseket közös megegyezéssel úgy rendezik, hogy kölcsönösen engednek egymásnak. A (4) bekezdés előírja, hogy az egyezséggel való szerződésmódosítás érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, amely közöttük vitás volt, vagy amelyet bizonytalannak tartottak. Ez arra az esetre is áll, ha az egyezség megkötése után előkerült bizonyítékokkal a vitát vagy bizonytalanságot el lehetett volna hárítani.

[121] A perbeli időben alkalmazandó régi Mt. a kárigényről való joglemondást és annak egyezség keretében való rendezését nem tiltotta.

[122] A bírói gyakorlat szerint egyezséggel a felek nemcsak a szerződéses, hanem bármilyen más (pl. dologi jogi, öröklési jogi) jogviszonyukat rendezhetik, így nincs akadálya annak sem, hogy a felek a károkozás folytán keletkezett kötelmi viszonyaikra kössenek egyezséget (BH2007. 46.). Ha a kár nagysága vitás vagy bizonytalan volt, az egyezség tévedés címén akkor sem támadható, ha később a kár mértéke bizonyossá válik (BH2006. 47.).

[123] A peres felek és az elsőfokú bíróság is hivatkozott a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglaltakra, e körben azonban lényeges, hogy a másodfokú bíróság előírta, hogy a Ptk. 207.§ (1) bekezdésére figyelemmel szükséges a bizonyítás lefolytatása, a felek szándékának vizsgálata az egyezség megkötése során. Mindez alapján lehet állást foglalni, hogy a joglemondás érvényes volt-e és az kiterjedt-e a 2008. szeptember 23-tól

2010. december 1-ig érvényesített valamennyi igényre. Ugyanakkor e körben nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes a biztosítóval szemben akkor a pert már megindította, melyben érvényesítette kárigényeit. A megismételt eljárásban a felek újabb nyilatkozatokat tettek és újabb bizonyítás került lefolytatásra, melyből egyértelműen megállapítható az, hogy a felek teljeskörűen és véglegesen rendezték a közöttük fennálló vitás kérdéseket az egyezséggel. Ezt egyértelműen alátámasztja mind az egyezés szövege, Tanú1 tanúvallomása, de a felperes személyes előadása, valamint a becsatolt levelezés is.

[124] A Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

[125] Megalapozatlanul hivatkozott arra is a felperes, hogy Tanú1 nem lehetett volna tanúként meghallgatni. A tanú tanúvallomása megtételekor már nem állt munkaviszonyban az alperesnél és nem is volt annak vezetője, ezért más módon, mint tanúként nem lehetett meghallgatni. A felperes által előadott körülményeket legfeljebb a tanúvallomás értékelésekor lehetett figyelembe venni. A vallomása azonban mind az okirati bizonyítékokkal, mind a felperes személyes meghallgatásával egybehangzó volt.

[126] A tanú megerősítette, hogy mintegy tíz hónapig tartott az a tárgyalási folyamat, ami alapján az egyezés végül aláírásra került. Az alperesnek kifejezetten az volt a célja, hogy olyan egyezés szülessen, ami a balesettel összefüggésben a felperes kártérítési igényeit lezárja a jövőre nézve, ezért feltétel volt a benne szereplő joglemondó nyilatkozat aláírása is. A felperes jogi képviselővel járt el, de személyesen is részt vett az egyeztetési folyamatban. Több alkalommal került sor személyes egyeztetésre és számszaki levezetésre a tárgyalások során. A felperes igényeit is figyelembe véve módosításra került az egyezés és két új elem is bekerült, így a 2010-es jutalom, illetve a hat havi személyi alapbérnek megfelelő munkabér. A felperes is utánajárt a dolgoknak, leellenőrizte a számításokat, tisztában volt azzal is, hogy az alperes célja az, hogy végleg lezárja a felek közt ezt a kártérítési ügyet. Ehhez a vezérigazgató is ragaszkodott és a felperes is tudta ezt.

[127] Ezt erősíti a felperes saját előadása is: a felperes személyes meghallgatása során elmondta, hogy ő közölte a beavatkozó elleni perindítás tényét a munkáltatóval. A biztosítóval szemben kívánt minden további kártérítési igényt érvényesíteni, az egyeztetés is eltartott több mint nyolc hónapig, voltak levélváltások. Elmondta, hogy a megállapodás 3. és 9. pontját illeti, ezt természetesen látta, utólag visszagondolva mondhatja azt, hogy „tényleg hülye voltam, de aláírtam” (Elsőfokú ügyszám2/2020/16. számú jegyzőkönyv). A felperes maga csatolta az egyezés megállapodását megelőzően kelt, 2010. november 6-án a saját jogi képviselőjének írt e-mailt (2020. augusztus 19-i beadvány F/2. számú melléklete). Ebből egyértelműen kitűnik, hogy a felperes tisztában volt a joglemondás mibenlétével és annak jelentésével is. Ebben szerepel: „Most mégis az szerepel a tervezetben, hogy ezzel a további követelésemről a Alperesval szemben lemondok és lezártnak tekintjük. Természetesen azt vállalom, hogy elsődlegesen a biztosítót pereljük, de tekintettel arra, hogy sem a gyógyulásom időtartama, annak mértéke, az egészségkárosodás mértéke nem ismert, én nem tekintem

lezártnak a kártérítési igényt, amit természetesen fenntartok a Alperesval szemben, ha nem teljesíti a Munka Törvénykönyve alapján fennálló kötelezettségét és akkor az elmaradt járandóságon túl kártérítési igényem is lesz velük szemben.... hogy írhatnék olyat alá, hogy nincs további követelése. És ha netán nem tudok dolgozni csak két napot vagy négy órát, akkor ki kártérít engem az ebből kieső jövedelem miatt. Mi lesz, ha a szakadt izmok miatt rosszabbodik a lábam és nem tudok majd járni, mert sajnos az orvos véleménye szerint ez is bekövetkezhet. Mi lesz, ha visszamegyek dolgozni és egy hónap múlva felmondanak nekem. Van egy csomó bizonytalanság és az elmaradt járandóság megelőlegezésért szeretnék egy ilyen aláírást kicsikarni belőlem. Ennyire balek nem vagyok ügyvéd úr! Kizárólag csak abban az esetben írom alá a megállapodást, ha az általam pirossal beleírt módosítások bekerülnek és nem kerül bele, hogy a balesettel kapcsolatban semmilyen követelése nem nincs, illetve a Alperest semmiféle további kötelezettség nem terheli. Erről a jogomról nem mondok le!”. Ugyanezen beadvány melléklete a Tanúl által a felperes jogi képviselőjének írt levél (F/1.), amely három oldalon keresztül szövegesen és táblázatos formában magyarázza a megállapodás alapján fizetendő egyes tételek mibenlétét. Ezt követően azonban a felperes – az általa indítványozott módosítások elfogadása ellenében – aláírta a megállapodást, ami a 9. pontban egyértelmű joglemondó nyilatkozatot tartalmazott. A csatolt levelezésből kitűnik, hogy a felperes pontosan tisztában volt azzal, hogy mit jelent a joglemondó nyilatkozat és az általa kért változtatásokért cserébe az egyezséget aláírta a joglemondó nyilatkozattal együtt. A felperes kérésére – a tanúvallomás és az okirati bizonyítékok szerint – az általa érvényesített, 2010. évre járó jutalomban és hat havi átlagkeresetben is megállapodtak a felek.

[128] Mindezek alapján megállapítható, hogy a felek hosszas és kiterjedt tárgyalások, tényleges, a felperes által is ténylegesen befolyásolt alkufolyamat eredményeképpen kötötték meg az egyezséget, mellyel a felperes a jövőbeli igényeiről is lemondott. A felek a felperes által a biztosító ellen indított polgári perre figyelemmel kötötték meg az egyezséget, tudatuk és akaratuk átfogta a felperes által a polgári perben előterjesztett követeléseket oly módon, hogy azokat a felperes az alperessel szemben nem, csak a biztosítóval szemben érvényesíti. A felperes 2009. október 26-án a biztosítóval szemben előterjesztett kártérítési keresetében 4.500.000.- forint nem vagyoni kártérítés és összesen 7.569.478 forint vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni a biztosítót. Ez utóbbin belül közlekedési többletköltség, ápolási többletköltség, élelmiszer feljavítás, háztartási többletköltség, gyógyszer többletköltség, gyógyászati többletköltség és kieső jövedelemvesztés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Már ebben a perben előadta a személyes meghallgatása során (28.P.25902/2009/4.) hogy automata váltós az autója és 2009. szeptember óta kényszerül arra, hogy maga autót vezessen, hozzátéve, hogy ekkor az automata váltós gépkocsi még a cége, a Cég tulajdonában volt. A felperes a perben 2010. november 15-én – még az egyezségi megállapodás megkötését megelőzően – a keresetét felemelte 15.380.201.- forint vagyoni kárra, melyben – egyebek mellett – szerepeltette az otthoni ápolást, a Település2i kertgondozás munkadíját és az automata váltós gépkocsi bérletét. A felperes a polgári perben többször módosított kereseti kérelmében végül 54.380.493.- forint vagyoni és 5.000.000.- forint nem vagyoni kárt érvényesített, valamint ezen összegek után 2008. szeptember 23. napjától járó kamatokat.

[129] A másodfokú bíróság szerint a felperes megalapozatlanul hivatkozott az EBH2004. 1125. számú eseti döntésre, mert a perbeli esetben a felperes kifejezetten úgy kötötte az egyezés megállapodást, hogy a beavatkozó elleni kárigény érvényesítéséről nem mondott le, azt a felek számításba vették az egyezés megkötésekor.

[130] A perbeli egyezség szövege és az azt megelőző levelezést, valamint a felperes és a tanú vallomása alapján egyértelműen megállapítható, hogy az egyezség megkötése során a felek figyelemmel voltak a felperes által a biztosító által indított perre és az abban érvényesített követelésekre. Az egyezség megkötésekor ezek ismertek voltak, az egyezség 4. pontja ugyanis tartalmazza, hogy a munkáltató és a munkavállaló megállapodnak abban, hogy a munkavállaló képviselője a munkáltató által jelen megállapodás alapján kifizetett összegek érvényesíthetősége érdekében keresetkiterjesztést nyújt be a Fővárosi Bírósághoz az Alperesi beavatkozó elleni perben és annak egy másolati példányát egyidejűleg a munkáltatónak megküldi. Ezzel összefüggésben, amennyiben a bíróság a fenti jogcímeken beadott igényeknek jogerősen helyt ad, akkor az azonos jogcímeken megítélt összeg a munkáltató részére visszafizetésére kerül kamatmentesen. Az egyezséget tehát úgy kell értelmezni, hogy a felek kölcsönös kompromisszumok árán abban egyeztek meg, hogy az alperes megfizeti a felperesnek az elmaradt jövedelem címén járó kártérítést összesen 3.988.037.- forint összegben, melynek fejében a felperes lemond minden további követeléséről a balesettel kapcsolatban és azt a biztosítóval szemben érvényesíti. A felperes tudata átfogta az akkor már érvényesített valamennyi kártérítési követelését és helyzetét, lényegében annyi történt csak, hogy az időmúlásra tekintettel ezeket a kártérítési követeléseket folyamatosan felemelte, illetve módosította.

[131] Helyesen hivatkozott az alperes, hogy a felek úgy állapodtak meg, hogy a felperes egészségkárosodása mértékének megállapítása még folyamatban volt, annak bizonytalanságával tehát kalkuláltak. Bár az egyezségben rögzítésre került, hogy ez a baleset miatti elmaradt jövedelmet tartalmazza, de az ténylegesen teljeskörű kárrendezést tartalmazott. A megállapodásban konkrétan és tételesen rögzítették a különböző jogcímeken fizetendő összegeket és a fizetési határidőket. A megállapodásban szereplő összeg kifizetésre került. Az alperes a 6. pontban vállalta, hogy a keresőképes munkavállalót a munkaszerződésben foglalt munkakörben és munkaidőben tovább foglalkoztatja. Ennek a felek eleget tettek, az alperes csak jóval később szüntette meg a felperes munkaviszonyát, miután a felperes a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat alapján alkalmatlan, illetve korlátozottan alkalmas lett.

[132] Mindezek alapján megállapítható, hogy felperes az egyezségben lemondott az alperessel szemben a balesetből eredő valamennyi kárigénye érvényesítéséről. A Kúria precedensképes határozata szerint, amennyiben a felek az egyezségben teljeskörűen rendezettnek tekintették a felperes betegségével kapcsolatban felmerülő igényeket, a felperes egyértelműen kijelentette, hogy az alperessel szemben e vonatkozásban semmiféle további követelése nincs, akkor az érvényes joglemondás (Kúria Pfv.III.21.086/2021/4. számú ítélet). A bírói gyakorlat ilyen esetben a jövőbeli követelésekről való rendelkezést és lemondást is elismeri (Mfv.I.10.385/2013/13.).

[133] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a megállapodás határidőben történő megtámadását és az azzal kapcsolatban a határidőben történő keresetindítást nem igazolta. Helyes az a következtetés is, hogy az elszámolási vita nem

minősül megtámadásnak. A felperes a 2011. augusztusi levélben közölte, hogy a megállapodást a jogi képviselője összeférhetetlensége miatt „felmondja”, de az a megtámadástól eltérő jogkövetkezményt jelent és a megtámadási határidő betartása, valamint az akarathiba sem igazolt, továbbá a felperes ezzel kapcsolatban a bírósághoz nem fordult, csak a megismételt eljárásban hivatkozott megtámadásra.

[134] Egyértelmű a bírói gyakorlat, hogy a kárigény tekintetében kötött egyezség nem támadható olyan körülményre vonatkozóan tévedés miatt, amelyet a felek az egyezség megkötésekor bizonytalannak tartottak (EBH2007.1689). Ezért irreleváns, hogy a felek az egyezség megkötésekor még nem ismerték az üzemi baleseti eredetű egészségkárosodás pontos mértékét. A felek közötti peren kívüli jogvitát lezáró egyezség a vitatott tények tekintetében utóbb tévedés címén sem támadható meg, a vitatott tényekre vonatkozóan a bíróság bizonyítást nem folytathat le és a bizonyítékok mérlegelésével a jogvitát nem döntheti el (EBH2006.1403, BH2006.47).

[135] A felek között elszámolási vita annak folytán jelentkezett, hogy a megállapodásban szerepel az átlagkereset szó, a felek annak összegét 321.000 forintban határozták meg, de a felperes szerint az magasabb összegű volt. Miután azonban a megállapodás egyértelműen rögzíti, hogy milyen jogcímen, milyen összeget kell fizetni az alperesnek, ez pedig megvalósult, a megállapodás teljesült, így a felperes az egyezségi megállapodás alapján sem érvényesíthet további követeléseket, az abban foglaltakat az alperes teljesítette. A kifizetésekre a konkrét jogcímek, konkrét összegek alapján került sor, ezért lényegtelen, hogy a megállapított összeget a felek átlagkeresetnek nevezték, de az átlagkereset ténylegesen magasabb összegű volt.

Gyógyszer többletköltség

[136] Megalapozatlanul kérte a felperes a megítélt gyógyszerköltség felemelését. A másodfokú bíróság szerint teljes okozati összefüggés a perbeli esetben nyilvánvalóan nem állapítható meg, hiszen a felperes a károkozaskor már 67%-os munkaképesség csökkenéssel rendelkezett, azaz a baleset előtt már jelentkeztek nála a természetes megbetegedései és azok tünetei, ami csökkent munkaképességet eredményezett. A felperes a 28%-os baleseti eredetűeket nem vitatta, csak az 1/3-2/3 arányt, de ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy önmagában nem a százalékos mérték az irányadó, mert a betegségek összefüggtek és az ETT szakértői véleménye az arányszámítást aggálymentesen és részletesen megindokolta.

Kertgondozás

[137] A kertgondozás kapcsán a felperes többször is önmagának ellentmondó nyilatkozatokat tett: a 29.M.4217/2011/76. számú tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a baleset

előtt ő gondozta a kertet. „A korábbi megbetegedéseim, illetve a korábbi egészségi állapotom semmilyen módon nem akadályozott abban, hogy a kertet gondozzam. Egyedül élek, a gyermekeim város2en voltak, így nekem kellett ezt ellátnom. Ezzel szemben a 2015. március 20-o beadványában elmondta, hogy „minden második héten hazajött valamelyik gyermekem a családjával, és a sövénynyírást, kertásást, kaszálást, fák metszését ők elvégezték, azonban a virágok, a vetemények gondozása, diószedés, gyümölcszedés nagyrészt az én feladatom volt”. A felperest meghallgatták a Fővárosi Bíróság előtt 2010. április 8. napján, és a felperes a 28.P.25902/2009/4. számú jegyzőkönyvben elmondta, hogy a Település2-ön lévő hétvégi házának 230 négyszögöl nagyságú kertjében lévő kisebb dolgokat, virághagymák felszedését, a zöltségek, gyümölcsök beszedését ő végezte el, ám a balesetet követően ezen munkálatok elvégzéséhez segítséget kellett igénybe vennie. A kertásást már korábban sem ő csinálta, a balesetet megelőzően hétköznapi város2en lakott és hétvégén volt Település2-ön. Leánya a polgári perben tett tanúvallomásakor elmondta, hogy a balesetet követően a Település2i ház ellátásában volt, amikor külső segítségre szorultunk, szomszédok segítettek be, azért az 220 km-re van, tehát nem tudjuk azt úgy mi rendszerességgel megoldani (68.P.25.902/2009/74. számú jegyzőkönyv). Sőgora ugyancsak a polgári perben elmondta, hogy korábban is a fűnyírást ők végezték, ezért a kertgondozás kapcsán a felperes – a joglemondáson túl – egyébként sem bizonyította a kárigényét, melyet helytállóan állapított meg az elsőfokú bíróság. A felperes ezen túl a felmerült költség szükségességét sem igazolta, mert nem indokolt, hogy a felperes 2009. és 2010. évben város2en lakó ismerősét kérte meg a Település2i ház kertgondozására, akinek utazása kapcsán így utazási költségként a munkadíjat is meghaladó mintegy 250.000 forint megfizetésére tartott igényt (2020. február 7-i átvételi elismervények).

Nem vagyoni kárigény

[138] A felperes nem vagyoni kárigényében olyan körülményeket is érvényesíteni kívánt, amelyekre nem volt mód: ilyen volt a peres eljárás elhúzódása, mely nem az alperes felelőssége, továbbá a munkaviszony megszüntetés jogellenessége, illetve a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat jogellenessége, melyekkel kapcsolatban a felperes a perindítási határidőt is elmulasztotta. Az egyezségi megállapodás a felperes nem vagyoni kárigényére is kiterjedt, de ezen túl is ezen igénye a polgári perben megítélt és ténylegesen kifizetett 4.900.000,- forint összegű nem vagyoni kártérítés folytán megtérült, mert figyelembe véve a felperes üzemi baleseti egészségkárosodását, annak a természetes eredetű megbetegedéssel való arányát, és a felperes által előadott egyéb körülményeket (utazások elmaradása, unokákkal való korlátozottabb foglalkozás, fájdalmak és mozgásbeszűkülés), az megfelelően ellentételezésre került.

Állapotrosszabbodás

[139] A felperes kizárólag az állapotrosszabbodással kapcsolatban érvényesíthetett igényt, mert az új kárigénynek minősül, figyelemmel a bírói gyakorlatra, mely szerint azokban az egészségkárosodást eredményező tényállás körökben, amelyekben az egészségkárosult állapotrosszabbodása időben ugyanarra a károkra visszavezethetően olyan súlyúvá válik,

hogy az akár a vagyoni, akár a nem vagyoni károk tekintetében önálló kárkötelemként is megállna, a felperes az igényét érvényesítheti (Kf.VII.45.088/2021/6.). A károsult rendkívüli állapotrosszabbodása önálló kártérítési igényt alapoz meg akkor is, ha a jogerős bírósági ítélet korábban már ugyanezért a károkozásért a károkozót kártérítésben marasztalta, de ezt az állapotát a bíróság jogerős ítéletében annak kialakulatlansága és előre láthatatlansága folytán még nem értékelhette. Ez megfelelően irányadó a perbeli esetre is, tekintettel arra, hogy az állapotrosszabbodásra sem a perbeli egyezség, sem a polgári ítélet nem terjedt ki.

[140] A felperesnél az egyezséget követően is még három műtetre került sor a balesettel okozati összefüggésben. Az aggálytalan szakértő vélemény megállapította, hogy az egyezséget követően a felperesnél kisfokú rosszabbodás következett be, ami az idegfelszabadító műtétet is indokoló (2013. november 11.) combideg károsodásából, majd a csípőízületi elfajulás és a combfej elhalás miatti csípőprotézis műtétből (2015. október 29.) következethető. A jobb térdízület elfajulásos elváltozásának fokozódása (2016.) szintén 2010. után következett be. A rosszabbodás pontos mértékét nem tudta meghatározni, de rögzítette, hogy a felperes mindvégig a második baleseti járadék fokozatba tartozik, azaz az minimális volt.

[141] A másodfokú bíróság szerint az állapotrosszabbodást nem igazolhatja a szakértői vélemények szerinti különböző időszakban történő eltérő számítási módszertan. Ugyanakkor a szakértői vélemény megállapította a sorsszerűen kialakult csípő ízületi elfajulás súlyosbodásában és a protézis beültetést indokoló combfej elhajlást következtében a perbeli baleset közreható szerepét mind állapotrosszabbító tényezőt, azzal azonban, hogy rögzítette, a térdízületi elfajulás rosszabbodásában – a bal alsó végtag kímélete miatti jobb végtagi túlterhelés – szintén közreható és állapotrosszabbító hatása elfogadható. Úgy foglalt állást, hogy összességében a perbeli baleset után megváltozott bal alsó végtagi terhelhetőség kis fokú állapotrosszabbító hatása nem zárható ki a felperesnél évtizedek óta fennálló csont-ízületi elváltozásokra és a gerinc megbetegedésére, de ezt külön választani, vagy pontos arányában meghatározni nem lehet.

[142] A másodfokú bíróság megállapította, hogy erre tekintettel a felperest valóban megillette nem vagyoni kártérítés, de azt az elsőfokú bíróság túl alacsony mértékben határozta meg. Figyelemmel a későbbi műtétekre, a további mozgásbeszűkülésre, az ezzel kapcsolatos életviteli nehézségekre, a felperes életkorára és a természetes és baleseti eredetű betegségek egymásrahatására, a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét 500.000 forintra felemelte.

Perköltség

[143] Alaptalan a felperes fellebbezése a perköltség tekintetében. A felperes szinte teljes egészében pervesztés lett, a megítélt perköltség – figyelemmel a hosszas pertartamra, az alperesi képviselő által előterjesztett beadványokra, a rendkívül nagyszámú tárgyalásra és a

magas pertárgyértékre – megfelel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának. A felperes jövedelmének hiányára alappal nem hivatkozhat, a régi Pp. 78.§ (1) bekezdése, 81§ (1) bekezdése a szociális szempontok figyelembevételét nem engedi meg. A felperes maga is nagy összegű perköltségigényt érvényesített az alperessel szemben, tudnia kellett, hogy a pervesztesség esetén perköltség fizetésére kötelezett. A felperes által a jogi tanácsadásról csatolt számlák a felperes volt cége, a Cég nevére lettek kiállítva (2018. április 5-i beadvány melléklete), az általa beszerzett szakértői vélemények pedig sürgősségűnek voltak, ezért ezen költségeket a régi Pp. 75.§ (1) bekezdése alapján nem is érvényesítheti.

[144] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a régi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Záró rész

[145] A jelentős részben sikertelenül fellebbező felperes a régi Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján köteles a nagyjórészt pernyertes alperes másodfokú perköltségét megfizetni, melynek összege a pernyertesség-pervesztesség arányán és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5)-(6) bekezdésén alapul. A másodfokú bíróság a perköltség összegének megállapítása során értékelte az ítélet, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem nagy terjedelmét, de azt is, hogy az alperes a másodfokú tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg és távolmaradását nem mentette ki.

[146]

A fellebbezési eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 51.§ (1) bekezdése alapján illetékmentes.

[147] Az ítélet elleni fellebbezést a régi Pp. 233.§-a kizárja.

város2, 2023. március 28.

dr. Vajas Sándor s.k.
a tanács elnöke

dr. Kulisity Mária s.k.
előadó bíró

dr. Kovács Edit s.k.
bíró